

falun.se

Falu
kommun

Delårsrapport

2023-08-31 Falu kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FALU KOMMUNS ORGANISATION

ORGANISATION	1
--------------------	---

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

DEN KOMMUNALA KONCERNEN	2
VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING	6
HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	9
STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN	10
GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	12
RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING	25
BALANSKRAVSRESULTAT	33
VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN	34
FÖRVÄNTAD UTVECKLING	39

FINANSIELLA RAPPORTER

RESULTATRÄKNING	41
BALANSRÄKNING	42
BALANSRÄKNING	43
KASSAFLÖDESANALYS	44
NOTER	45

DRIFTREDOVISNING

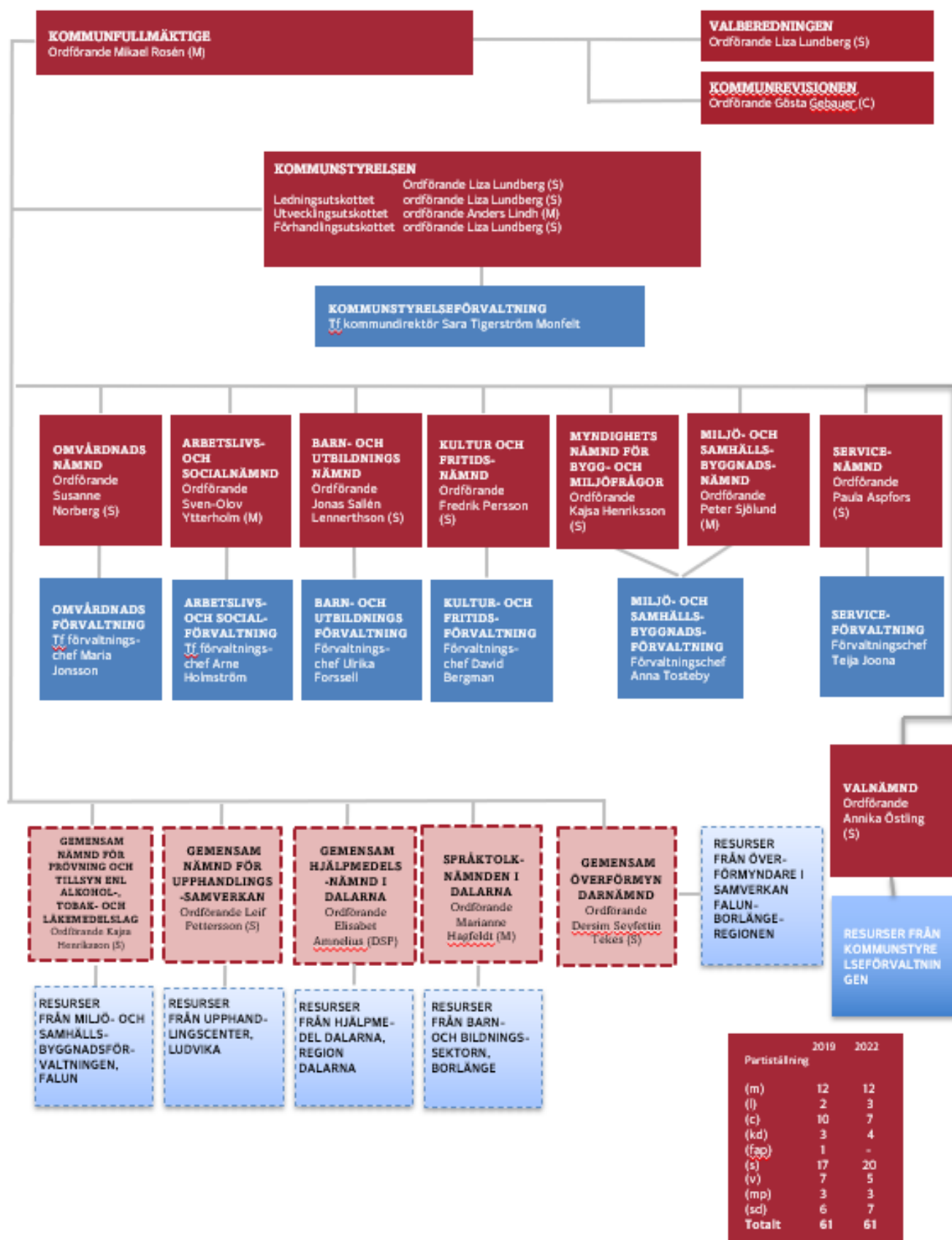
PRINCIPER FÖR DRIFT- OCH INVESTERINGSREDOVISNING	62
DRIFTREDOVISNING	64

INVESTERINGSREDOVISNING

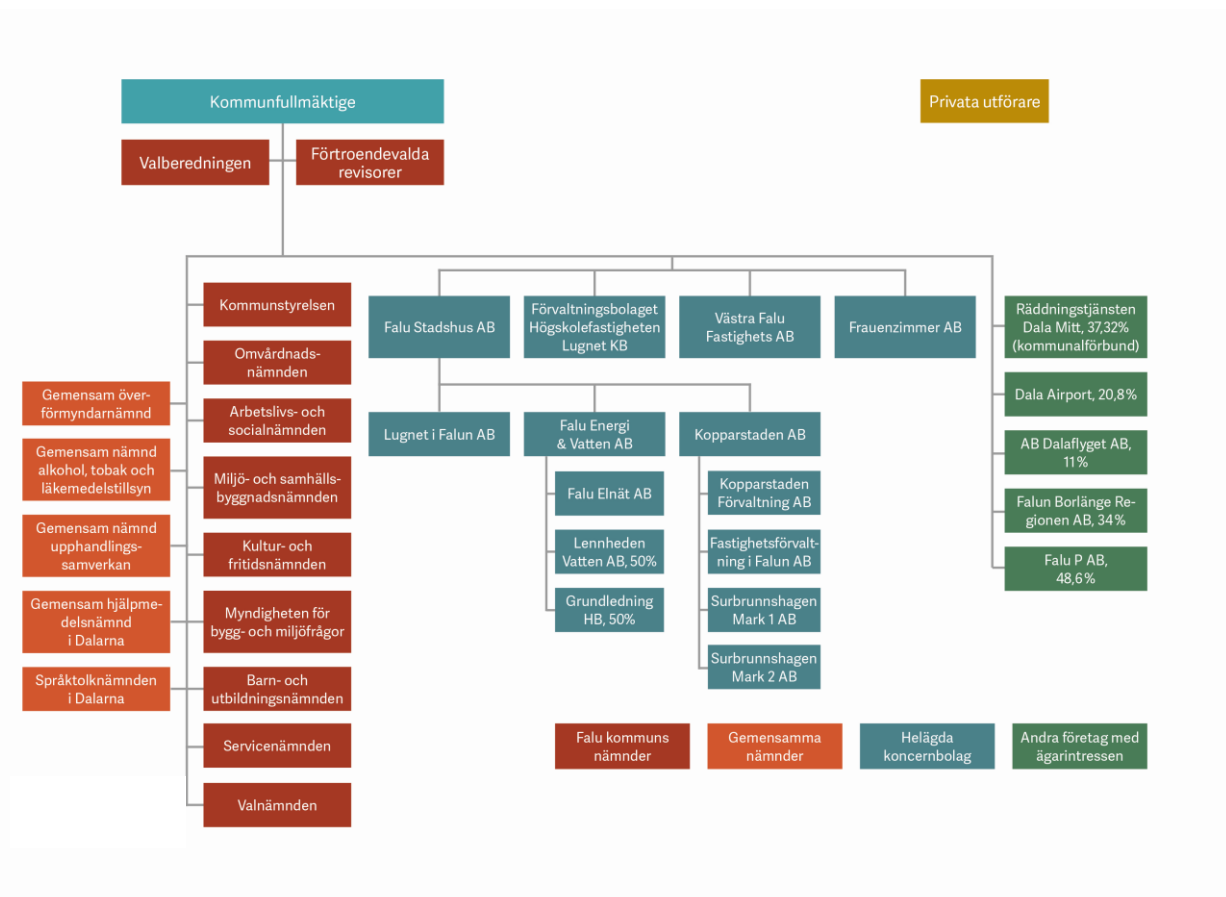
INVESTERINGSREDOVISNING	73
-------------------------------	----

I efterföljande dokument benämns belopp i miljoner kronor som mnkr, om inget annat anges. Siffror inom parentes avser motsvarande period föregående år

Organisation

Den kommunala koncernen

Kommunens samlade verksamhet framgår av bilden ovan. Falu kommun har ett direkt ägande i bolagen:

- Falu Stadshus AB, 100 procent
- Västra Falun Fastighets AB, 100 procent
- Frauenzimmer AB, 100 procent
- Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet KB (komplementär, Falu Stadshus AB är kommanditdelägare).

Falu kommun har strukturerat de väsentliga helägda aktiebolagen i en bolagskoncern med Falu Stadshus AB som moderbolag. Genom moderbolaget utövas den operativa ägarstyrningen och samordning av koncernen.

Syftet med styrningen är att uppnå ett effektivt resursutnyttjande och säkerställa det kommunala uppdraget.

Dotterbolag till Falu Stadshus AB är:

- **Falu Energi och Vatten AB, 100 procent.** Bolaget är, tillsammans med sina dotterbolag, en helägd kommunal energibolagskoncern. Koncernen bedriver verksamhet inom produktområdena el, elhandel, stadsnät, kraft, pellets, värme och kyla, återvinning och vatten.

- **Kopparstaden AB, 100 procent.** Bolaget äger och förvaltar fastigheter, i huvudsak bostäder, i allmännyttigt syfte och med iakttagande av kommunallagens lokaliseringsprincip.
- **Lugnet i Falun AB, 100 procent.** Bolaget äger och förvaltar fastigheter och anläggningar inom Lugnet-området i Falun.

Falu kommun innehar även ägarandelar (37,2 procent) i kommunalförbundet Räddningstjänsten Dala Mitt. Kommunalförbundet svarar för räddningstjänsten i de fem medlemskommunerna (Falun, Borlänge, Säter, Gagnef och Ludvika).

Kommunen har även ägarengagemang i:

- Dala Airport AB, 20,8 procent
- AB Dalaflyget, 11 procent
- Falun Borlänge Regionen AB, 34 procent
- Bolaget Falu P AB, 48,6 procent.

Verksamhet i extern regi

I Falu kommun drivs en del av välfärdstjänsterna i extern regi. Generellt gäller att kommunen har det övergripande ansvaret för verksamheten oavsett om själva utförandet ligger inom eller utanför kommunens organisation. Undantaget är tillsynsansvaret för grundskolan och gymnasiet som ligger hos Skolinspektionen, samt till exempel tillsynen för verksamhet inom lagen om stöd och service (LSS) och hem för vård eller boende (HVB) som ligger hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Av kommunens kostnader utgjorde 647 mnkr (558 mnkr), motsvarande 21 (20 procent), köp av huvudverksamhet i extern regi.

Omvårdnadsnämnden har köpt verksamhet från externa aktörer till ett värde av 174,9 mnkr under året vilket motsvarar 16 procent av nämndens totala kostnader.

Under omvårdnadsnämndens områden finns tre vård- och omsorgsboenden på entreprenad enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), samt tre utförare enligt lagen om valfrihet (LOV) i hemtjänsten. Det är en politisk viljeinriktning att det ska finnas fler utförare. Syftet inom vård- och omsorgsboende är att utveckla kvalitet och mervärden och inom hemtjänst att det ska finnas fler utförare att välja mellan. Upphandlingarna både vad gäller LOV och LOU sker utifrån kvalitets-kriterier och med ett fast pris för prestation i form av belagd plats i vård- och omsorgsboende och utförda timmar inom hemtjänsten.

De tre vård- och omsorgsboendena har tillsammans 136 platser, fördelat på demens, 95 platser och hög omvårdnad, 41 platser. Kostnaden för de tre boenden uppgår per 31 augusti till 60,5 mnkr.

De externa utförarna inom hemtjänsten har fram till 31 augusti utfört 108 609 timmar, vilket motsvarar 29 procent av alla utförda hemtjänsttimmar. Kostnaden för timmarna uppgår till 55 mnkr. Antalet utförda timmar är lägre än budgeterad volym. Det är en följd av att samtliga utförare som är upphandlade enligt LOV minskat sitt geografiska upptagningsområde under 2022, till att mer och mer omfatta centrala Falun.

Under våren 2023 har ytterligare två utförare godkänts inom hemtjänst och avtal har tecknats. Därmed finns nu fyra aktörer inom LOV hemtjänst.

Det finns upphandlade externa utförare av särskilt boende enligt Socialtjänstlagen (SoL) och boende med särskild service samt daglig verksamhet enligt LSS som bedriver verksamhet utanför kommungränsen.

De externa placeringarna inom LSS används när behoven inte kan tillgodoses inom de befintliga boenden och den enskilde har omfattande funktionsvariationer. I vissa fall är det frågan om akuta behov samt brist på boenden i egen regi som är en vanlig orsak till extern placering. Kostnaden för köpt boende enligt LSS uppgår till 27,4 mnkr och kostnaden för daglig verksamhet uppgår till 0,3 mnkr.

Upphandlingen av personlig assistans i egen regi har slutförts och avtal tecknats med ny aktör från 1 augusti 2023. Kostnaden för personlig assistans uppgår till 31,8 mnkr.

Kvalitetsuppföljning sker efter omvårdnadsnämndens standardiserade plan för uppföljning av privata utförare.

Barn- och utbildningsnämnden: I och med det fria skolvalet som är lagstadgat har barnen/eleverna möjlighet att välja vilken förskola eller skola de ska gå på. Det innebär att omfattningen av den externa verksamheten blir en följd av barnens/elevernas val av verksamhet. Det är Skolinspektionen som beslutar om nyetableringar och förlängning av redan etablerade fristående skolor och utbildningar som dessa erbjuder.

Kommunen har ett uppföljningsansvar för de fristående förskolor som är etablerade i kommunen och de följs upp årligen. Den huvudsakliga tillsynen av skolhuvudmän för grundskola och gymnasieskola utövas av Skolinspektionen.

Under 2023 har 223 (217) mnkr betalats ut i skolpeng till fristående huvudmän, inklusive tilläggsbelopp. Det utgör ca 16 (19) procent av nämndens totala kostnader under perioden januari-augusti.

Med anledning av vakanser inom barn och familjs verksamhet köper verksamheten in konsulter i form av socialekreterare. Därtill köper barn och familj externa tjänster, så som placering och familjebehandling, i de fall där den interna verksamheten inte kan tillgodose behoven.

Till och med 31 augusti har kostnaderna för köp av tjänster för dessa ändamål uppgått till 67 mnkr, varav 4 mnkr avser konsulttjänster och 63 mnkr avser externa tjänster. Det utgör ca 5 procent av nämndens totala kostnader under perioden januari-augusti.

Arbetslivs- och socialnämnden har per den 31 augusti 2023 köpt verksamhet från externa aktörer för ca 56 mnkr, vilket motsvarar ca 27 procent av nämndens totala kostnader.

Inom missbruks- och beroendeområdet används i huvudsak egna verksamheter för verkställighet av beslutade insatser. I vissa situationer köps extern vård och behandling på HVB (Hem för vård och boende) och stödboenden för vuxna personer från 18 år utifrån biståndsbeslut och individuella behov. Vid vård utan samtycke jml LVM (Lag om vård av missbrukare i vissa fall) köps plats på SIS-hem genom Statens institutionsstyrelse.

Kommunen har ansvar för stöd till brottsoffer och ett särskilt ansvar för att bistå personer som utsätts för våld i nära relation med stöd och skydd enligt socialtjänstlagen. Ansvaret inkluderar även personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck samt människohandel och prostitution. När verksamhetens eget kvinnofridsboende inte bedöms lämpligt utifrån riskbedömning anlitas externa skyddade boenden vilka kan vara allt ifrån ideella kvinnojourer till kvalificerade HVB beroende på individuellt behov. Vid ett antal placeringar finns medföljande barn. Ramavtal finns ej varför avtal sker vid varje placering. Kommunen har även ansvar för att bistå våldsutövare med förändringsstöd vilket sker genom egen verksamhet.

Inom sektionen arbetsliv genomfördes 2021 en upphandling av arbetsförmågebedömning, sysselsättningsplatser och arbetsträning genomförts. Insatserna är främst riktade för sjukskrivna med försörjningsstöd och med oklar arbetsförmåga. Det är tre sociala företag som är aktörer. De upphandlade avtalen går hösten 2023 in på optionsår 1 av 2.

Jobbspår av olika karaktär är pågående där externa utbildningsanordnare levererar kursinnehåll och genomförande för deltagare inskrivna i försörjningsstöd.

Efter beslut av Kommunfullmäktige 2016-09-08 tillämpar vuxenutbildningen från och med 2017 auktorisation för anordnare av kommunal gymnasial vuxenutbildning, svenska för invandrare och svenska som andraspråk inom grundläggande vuxenutbildning. Utbildningarna köps utifrån elevens rättighet att läsa på komvux enligt 20 kap 20 § skollagen, 3 kap 2 § förordningen om vuxenutbildning, samt utifrån arbetsmarknadens behov.

De budgeterade kostnaderna för verksamhet i extern regi inom **miljö- och samhällsbyggnadsnämnden** beräknades till cirka 50 mnkr och omkring 25 procent av den totala driftbudgeten. De faktiska kostnaderna per augusti 2023 uppgick till 41 mnkr (27) mnkr, vilket motsvarar 31 (24) procent av nämndens kostnader. En kombination mellan egen regi och entreprenad bedöms vara ett effektivt sätt att driva förvaltning av kommunens mark.

Parkdriften upphandlas som funktionsentreprenad. Avtalen är konstruerade för att säkerställa att kommunen får rätt kompetens till rätt pris och samtidigt minimera belastningen på kommunens resurser. Avtalen tecknades 2018 och 2019 och sträcker sig som längst till 2025 och 2026. För att följa upp entreprenaderna hålls frekventa driftmöten med entreprenören där avstämning mot gällande avtal görs. Brister i utförandet rapporteras av medborgare i ett digitalt bristrapporteringsystem. Där får avdelningens driftledning god inblick i hur avtalets sköts utifrån gällande krav. Parkdriften av de centrala delarna av Falun utförs i egen regi men med hjälp av resurser med avtalade entreprenörer.

Vinterväghållningen är också en entreprenad med utförare i extern regi. Under 2022 förhandlades ett nytt avtal. Nuvarande avtal sträcker sig till 2024-07-07 med möjlighet till option t.o.m. 2026-07-07.

Strategiskt partneringsavtal är inne på sitt första år och finns för mark- och anläggningsentreprenader, med uppföljning och utvärdering av leverans, ekonomi och kvalitet.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Global ekonomi präglas fortsatt av hög inflation och penningpolitisk åtstramning. Detta stämmer väl även för svensk ekonomi. Bakgrunden är de störningar som rubbat utbud och efterfrågan, där pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och expansiv ekonomisk politik utmynnat i den exceptionella inflationsutveckling som utspelat sig sedan 2022. Utgången väntas ge två år av svagare global tillväxt 2023 – 2024. Den ekonomiska politiken, och penningpolitiken i synnerhet, har lagts om för att få kontroll över inflationen. Vad som förvånar är att arbetsmarknaderna ännu står så starka.

Trots att BNP-utfallet för första kvartalet i år var betydligt mer positivt än vad SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) förutspådde i vårens prognos, framgår det med allt större tydlighet att 2023 kommer att bli ett svagt år för svensk BNP-utveckling. Samtidigt tyder utvecklingen för svensk inflation nu på ett bredare och mer varaktigt förlopp jämfört med tidigare bedömningar. En anledning till den seglivade inflationen är att även den svenska arbetsmarknaden går bättre än förväntat. Tydliga tecken på kompetensbrist på arbetsmarknaden verkar bidra till att företagen behåller sin personal längre än nödvändigt trots att efterfrågan avtar, eftersom de är oroliga för att inte kunna hitta samma kompetens när konjunkturen sedan vänder. Men ju svagare efterfrågan blir desto svårare och dyrare blir det för företagen att behålla överflödiga personal och det kommer till slut att ge en försvagning på arbetsmarknaden.

För kommunerna spiller den starka arbetsmarknaden i närtid över i ett, nominellt sett, starkare skatteunderlag i år. I reala termer minskar dock sektorns köpkraft med 2 procent i år till följd av att priser, pensioner och löner sammantaget ökar i snabbare takt än skatteintäkterna. Det är första gången sedan 2004 som skatteunderlaget urholkas i reala termer. De ekonomiska utmaningarna för kommunerna nu blir alltmer påtagliga. Kommunernas samlade resultat förväntas falla kraftigt i år till ett blygsamt plusresultat på 8 miljarder kronor, vilket är det svagaste resultatet sedan IT-kraschen i början av 2000-talet. Nästa år förvärras situationen dessutom ytterligare på grund av ännu högre pensionskostnader. Till följd av det beräknas kommunernas sammantagna resultat då hamna på minus 7 miljarder kronor.

Faluns befolkning ökade kraftigt 2016 – 2019. Därefter bromsade tillväxten in och vid utgången av 2022 hade antalet folkbokförda till och med minskat med 19 personer. Förra året föddes det färre barn än normalt i såväl Falun som övriga Sverige och trenden med färre nyfödda ser ut att hålla i sig även under 2023. Ett positivt flyttnetto förväntas dock driva befolkningstillväxten och ge en fortsatt ökning av antalet Falubor. Den 31 augusti 2023 uppgick Faluns folkmängd till 59 950 personer, vilket är en ökning med 132 sedan årsskiftet (+ 98 personer jan-aug 2022). Befolkningen ökar i de flesta grupperna, men det är för åldrarna 80 år och uppåt som de största ökningarna finns. Den förändrade befolkningssammansättningen innebär, tillsammans med den tidigare utvecklingen där även barn och unga ökade kraftigt, en stor utmaning för kommunens ekonomi. Det krävs fortsatt stora investeringar i form av äldreboenden, förskolor och skolor och driftskostnaderna växer snabbare än skatteintäkter och generella statsbidrag.

Falu kommuns delårsbokslut visar ett positivt resultat. Årsprognosen visar däremot på ett mycket ansträngt ekonomiskt läge. Utifrån den starkare skatteunderlagstillväxten beräknas kommunens skatteintäkter för 2023 visserligen bli avsevärt mycket högre än budgeterat och tack vare det redovisar finansförvaltningen ett kraftigt överskott. Det räcker dock inte för att väga upp det stora underskott för helåret som verksamheterna sammantaget prognostiserar. Till följd av detta befaras ett underskott till årets slut. De kommunala bolagen visar på en stabil verksamhet med god ekonomi.

Finansiella risker och riskhantering

Den av fullmäktige beslutade finanspolicyn innehåller riktlinjer och regler för finansverksamheten inom kommunen. Dotterbolagen sköter finansplaneringen var för sig. Dotterbolagens finanspolicys ska harmonisera med kommunens. Energibolaget följer också beslutad elhandelspolicy. Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, kredit- och likviditetsrisk, kundförluster, elhandels- och krafthandelsrisker.

Ränterisk

Per den 31 augusti 2023 uppgick den kommunala koncernens räntebärande skulder till 4 948 (4 955) mnkr, medan de räntebärande finansiella tillgångarna uppgick till 0 (0) mnkr. Kommunens räntebärande skulder uppgick till 740 (630) mnkr per den 31 augusti 2023, medan räntebärande finansiella tillgångar per samma tidpunkt uppgick till 0 (0) mnkr. Nettoskulden i koncernen har ökat till följd av under året genomförda investeringar. Upplåningen inom den kommunala koncernen löper både med fast och rörlig ränta.

Ränteswappar används för att säkra ränterisk och anpassa den genomsnittliga räntebindningstiden i låneportföljen. Per balansdagen hade den kommunala koncernen utestående ränteswappar med ett sammanlagt nominellt belopp om 1 825 (1 995) mnkr, varav swappar med ett nominellt belopp om 0 (0) mnkr fanns i kommunen. Per den 31 augusti 2023 uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden för den kommunala koncernens upplåning till 2,9 (3,4) år och den genomsnittliga kapitalbindningstiden till 2,7 (3,2) år.

Finansieringsrisk

Enligt finanspolicyn får högst 50 procent av lånestocken förfalla till betalning inom ett år och minst 50 procent bör vara fördelad på löptider upp till tio år. Om det bedöms som förmånligt för kommunen kan löptider på upp till max 30 år avtalas. Givet skuldens sammansättning per balansdagen förföll 30 (13) procent av den kommunala koncernens låneskuld inom en 12-månadersperiod, medan motsvarande siffra för enbart kommunens låneskuld var 38 (11) procent.

Kredit- och likviditetsrisk

Kommunen hade inga placerade medel i räntebärande värdepapper eller aktier under 2023 eller 2022.

Pensionsförpliktelse

Falu Kommuns pensionsåtaganden redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att pensionsåtaganden som intjänats till och med 1997 redovisas som ansvarsförbindelser. Kostnaden redovisas på det år som utbetalning av intjänad pensionsrätt sker. Pensionsintjänande från och med 1998 redovisas som en skuld i balansräkningen och kostnadsförs det år det intjänas. De pensionsförpliktelser som uppstått från och med 1998 och framåt, redovisas löpande under intjänandeperioden som en kostnad i resultaträkningen och som en avsättning och kostfristig skuld i balansräkningen.

Nedan visas kommunens totala pensionsförpliktelse per 31 augusti 2023, jämförelsetal är per helår. Beloppen inkluderar särskild löneskatt.

	2023 delår	2022	2021	2020
Pensionsförpliktelse i balansräkningen (avsättning)	311	261	258	241
Pensionsförpliktelse som ansvarsförbindelse	1199	1158	1230	1257
Summa pensionsförpliktelse	1510	1419	1488	1498

Kommunen har inga placeringar avseende pensionsmedel.

Pensionspolicy finns upprättad och antagen av Kommunfullmäktige. Av policyn framgår att trygandet av pensionsåtagandet sker genom att den avgiftsbestämda ålderspensionen samt alternativ KAP-KL tryggas genom tjänstepensionsförsäkring och övriga åtaganden genom beskattningsrätten.

Den **kommunala koncernen** klassificerar sina pensionspremier som avgiftsbestämda planer och avgifterna redovisas som kostnader. Obetalda avgifter redovisas som skuld.

Händelser av väsentlig betydelse

Rekrytering av ny kommundirektör

I början av 2023 meddelade Pernilla Wigren att hon avslutar sitt uppdrag som kommundirektör. Som tillförordnad kommundirektör utsågs Sara Tigerström Monfelt, som arbetat som strategiskt ledningsstöd till Pernilla Wigren.

Rekryteringsprocessen har pågått under 2023 och den 15 september valdes Hans Näslund till kommundirektör på ett extrainsatt möte i kommunstyrelsens ledningsutskott. Hans är idag direktör på Teknik- och fastighetsförvaltningen i Västerås stad.

Kung Carl XVI Gustaf firar 50 år på tronen

Carl XVI Gustaf har suttit på tronen i 50 år och för att fira det åker kungaparet runt till alla 21 län i Sverige. Den 17 augusti besökte kungaparet Falun som ett led i firandet.

Kungaparets dag började uppe på Lugnet vid utsiktsplatsen vid hoppbackarna. Där invigdes en bänk i älvdalsgranit. Efter lunchen åkte kungaparet häst och vagn genom staden och mycket folk hade letat sig ut på stadens gator och stod längs kortegevägen och firade kungaparet. På Stora torget var det sedan dags för folkets hyllningar och tal hölls av kungen själv, landshövding Helena Höij, kommunstyrelsens ordförande Liza Lundberg. Det bjöds på musik från Hemvärnets Musikkår Dalarna och Gustaf och Viktor Norén.

Förändrat säkerhetsläge

Ryssland invaderade Ukraina den 24 februari 2022. Detta påverkar både Sverige i stort och Falun som kommun. Falu kommunkoncern ska bygga upp en krigsorganisation för att möta det förändrade världsläget, och sammanhållande för arbetet är kommunstyrelseförvaltningen genom risk- och säkerhetskontoret. Det första steget i kontinuitetsplanering är en risk- och sårbarhetsanalys, vilket genomfördes i alla förvaltningar under våren. Under hösten fortsätter arbetet där de största riskerna tas om hand, till exempel genom att förebygga eller planera för att hålla verksamheter igång trots störningar.

Skid-VM 2027

Falun ska tillsammans med Svenska Skidförbundet arrangera skid-VM i de nordiska grenarna 2027. Planeringsarbetet fortgår och kommunen bidrar med en projektledare på 25%. Under våren har arbetet med bildande av VM-bolag pågått och kommunen kommer att tillsammans med Svenska Skidförbundet och Föreningen Svenska Skidspelen äga detta bolag.

Sveriges Olympiska Kommitté, Sveriges Paralympiska Kommitté och Riksidrottsförbundet inledde under våren en förstudie angående OS och Paralympics i Sverige 2030. Förstudien syftar till att undersöka om förutsättningarna finns för att genomföra tävlingarna i Sverige. I förstudien nämns Falun som ort för de nordiska grenarna.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Styrmodellen ska säkerställa att den politiska viljeriktningen får genomslag i verksamheterna, att verksamheterna håller en god kvalitet samt att den ekonomiska hushållningen säkerställs.

Planering

Planering sker både långsiktigt, över en mandatperiod och per år. Med lång sikt avses den kommunövergripande visionen, målarbete med Agenda 2030, översiktsplan samt kommunövergripande program.

För varje mandatperiod upprättar den politiska ledningen ett mandatperiodsprogram där den politiska viljeriktningen framgår. Där tydliggörs vilka prioriteringar som måste göras för att uppnå målsättningen i den långsiktiga planeringen. I programmet uttrycks även kommunfullmäktiges mål, till varje mål finns ett antal indikatorer som följs upp regelbundet. Programmet för mandatperioden beslutades i kommunfullmäktige i april 2023.

Enligt kommunallagen ska kommunen varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). De politiska prioriteringarna för nästkommande år och de två efterföljande åren fastläggs i en Årsplan med budget som beslutas av kommunfullmäktige i juni året före budgetåret.

På kortare sikt upprättar respektive nämnd en verksamhetsplan. Verksamhetsplanen utgår ifrån programmet för mandatperioden och kommunfullmäktiges mål samt antagen budget. Varje nämnd har även möjlighet att lägga till egna verksamhetsmål. För att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar även för nämnden gäller verksamhetsplanens mål under hela mandatperioden.

Uppföljning

Uppföljning av budget och verksamhetsplaner sker två gånger om året, i enlighet med 2018:597 Lag om kommunal bokföring och redovisning.

I september presenteras delårsrapporten (per 31/8) vilket är en förenklad rapport med uppföljning av mål, verksamhet och resultat. Delårsrapporten innehåller även en ekonomisk redovisning och finansiell analys.

Ett enskilt år följs upp i kommunens årsredovisning. I årsredovisningen beskrivs utfallet av verksamheten både kvantitativt och kvalitativt. Årsredovisningen ska också ge förtroendevalda en uppföljning och analys av måluppfyllelsen utifrån de mål som angavs i Årsplan med budget.

Utöver detta så görs en uppföljning av främst ekonomi och personal i två periodrapporter. Periodrapporterna redovisas per 30 april samt 30 oktober.

Styrning av kommunkoncernen

En väsentlig del av den kommunala verksamheten bedrivs i bolagsform. Stora ekonomiska värden är samlade i bolagen och bolagens ekonomiska utveckling har kommit att få en allt större betydelse även för kommunens ekonomi. Det är därför viktigt att även den verksamhet som bedrivs i bolagsform samordnas med kommunens övriga verksamhet.

Den genomlysning av kommunens ägarstyrning som pågått de senaste åren har resulterat i beslut om en reviderad företagspolicy samt reviderade bolagsordningar för kommunens helägda bolag. Syftet med uppdraget har varit en tydligare ansvars- och rollfördelning av ägarfunktionen i kommunkoncernen.

Koncernstyrningen, enligt strukturen som beslutades för några år sedan, fortsätter att utvecklas genom kontinuerliga dialoger mellan moderbolaget Falu Stadshus och koncernbolagen.

Under 2023 pågår arbetet med att uppdatera ägardirektiven för de helägda bolagen. De uppdaterade ägardirektiven ska beslutas av respektive bolags bolagsstämman under våren 2024.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska varje kommun ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och även i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer, det vill säga god ekonomisk hushållning ska prägla hela den kommunala koncernen. Det är kommunfullmäktiges uppgift att besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Nedan följer en avstämning och utvärdering av god ekonomisk hushållning i Falu kommun. Därefter följer en analys av den kommunala koncernens ekonomiska ställning.

Kommunfullmäktige fastställer årligen, i samband med budgetbeslutet för kommande år, kommunens mål för en god ekonomisk hushållning för kommunen.

Inom kommunkoncernen finns gemensamma prioriterade målområden för både för finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. För bolagen anges målsättningarna i ägardirektiven. Både för de helägda bolagen och för kommunen anges finansiella mål kopplat till resultat och soliditet. Kommunfullmäktiges prioriterade målområden riktar sig både till den kommunala organisationen och till de kommunala bolagen. Bolagen kan utfärda ytterligare egna riktlinjer och mål för finansiell planering. Respektive styrelse har ett självständigt ansvar för bolagets finansiella verksamheter och risker. Uppföljning av de kommunala bolagens finansiella mål sker i samband med årsredovisningen.

Kommunstyrelsens sammanfattande bedömning

Kommunens styrning utgår från Agenda 2030, visionen och kommunfullmäktiges övergripande program. Då visionen och målen i Agenda 2030 är breda och spänner över alla olika verksamheter är det av vikt att kommunfullmäktige prioriterar mål för planperioden. Även om kommunfullmäktiges verksamhetsmässiga mål är långsiktiga och övergripande till sin karaktär, kan förflyttning visas genom bland annat de indikatorer som är kopplade till målen. Trots att analysen för vissa indikatorer sker med en eftersläpning, kan man ändå se trender i utvecklingen av viktiga parametrar. Vid uppföljning och styrning under året används mer styrande måttal i de enskilda förvaltningarna, för att på så sätt följa effekten av genomförda aktiviteter.

Genom det tydligare och mer samordnade arbete som pågått under året finns stora möjligheter till ett mer effektivt arbete med de globala och lokala målen. Fokus på lokala behov och effekter av koncernens arbete kommer fortsatt att vara viktigt att identifiera. Detsamma gäller ökad samverkan inom och mellan kommunen, koncernen, näringslivet och civilsamhället.

Utifrån aktiviteter som genomförts samt indikatorutfallet syns det en positiv utveckling inom flera av kommunfullmäktiges målområden. Det görs många insatser för att förebygga och hantera utmaningarna och det finns goda förhoppningar om att den stärkta interna samverkan och framtida styrningen av arbetet kan ge positiva effekter på sikt. Frågorna behöver få fortsatt hög prioritet, resurser och att hela kommunkoncernen bidrar och jobbar tillsammans.

Måluppfyllelse

De finansiella målen inom kommunkoncernen är gemensamma och utgår från mål för resultatnivå och för soliditet. För kommunens del finns det även mål om nivån på självfinansieringsgrad av investeringar. Uppföljning av de kommunala bolagens finansiella mål sker i samband med årsredovisningen.

Målen i årsplan med budget uttrycker den politiska viljeriktningen som ska gälla under planperioden. Utifrån målen genomför nämnder och verksamheter aktiviteter för att gå i denna riktning.

Målområdet "God utbildning för alla" visar bra utveckling. Resultaten för alla årskurser pekar uppåt och Faluns elever ligger generellt över rikssnittet. Det finns ett svagt trendbrott i att den nedåtgående trenden för behöriga lärare i grundskolan. Istället ligger denna kvar på samma nivå som föregående mätperiod.

Inom målområde "Egen försörjning" syns en god trend där arbetslösheten inom olika grupper minskar samt att långtidsarbetslösheten också är nedåtgående. Flertalet indikatorer uppnår målvärdet för vilket är positivt. Att notera är att andelen av befolkningen med ekonomiskt bistånd ökar, samt även andelen personer med mycket långvariga behov av ekonomiskt bistånd.

De flesta indikatorerna i målområdet "Växande näringsliv" ligger stabilt eller bättre än förra året. Flera förvaltningar har bidragit till att skapa ett Falun med ett attraktivt företagsklimat, och det visar sig bland annat i Företagsklimat enligt Öppna jämförelser, som tar ett kliv uppåt igen efter en liten nedgång förra året. Andel företag med regional verksamhet som lämnat anbud har stor positiv utveckling, vilket visar att arbetet med frågan fallit väl ut. Även andelen avtal med regional anknytning som slutligen tecknas, ökar.

Även indikatorerna till målområdet "Attraktiv boendekommun" pekar till största del i positiv riktning. Medborgarundersökningen (MBU) visar bra resultat kring frågan om tillgång till kommunal service utanför centralort, som redan är uppe i målet för 2024. Likaså hamnar utfallet på frågan om utbud för äldre att träffas på, tio procentenheter upp jämfört med förra året. Ett annat område från medborgarundersökningen att lyfta är utfallet på frågan om trygghet. Trots oro i omvärlden syns en tydlig minskning av hur invånare i Falun upplever oro för en allvarlig samhällsstörning.

"Bekämpa klimatförändringen" är ett område med fördröjning i utfallet av indikatorerna. Aktiviteter kring klimatfrågor sker ofta ur ett långsiktigt perspektiv, och effekten syns inte förrän efter en tid. Glädjande är dock att både utsläppen från växthusgaser CO_2 ekvivalenter och utsläppen från transporter minskar stadigt över tid.

Den sammantagna bedömningen är att Falu kommun under året uppnått en god ekonomisk hushållning inom många områden. Trots utmaningar med kompetensförsörjning och de negativa effekterna av lågkonjunktur och hög inflation bedöms resultatet för året vara förenligt med de mål kommunfullmäktige beslutat om avseende god ekonomisk hushållning. Genomförda och påbörjade aktiviteter i kommunkoncernen finns beskrivna under respektive mål. Ytterligare fördjupningar finns i nämndernas delårsrapporter.

Finansiella mål för kommunen

I det finansiella perspektivet handlar god ekonomisk hushållning främst om att säkerställa att varje generation själv bär kostnaderna för den service som den konsumerar. Det innebär också att ingen kommande generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat.

De finansiella mål som kommunfullmäktige har fastställt för att säkerställa att Falu kommun har en god ekonomisk hushållning är:

1. Kommunens resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

Sedan 2006 har kommunen haft som finansiell målsättning att resultatet ska uppgå till minst två procent av skatteintäkter och utjämning. Motiven till att uppnå ett sådant överskott är till exempel kommande års investeringsbehov, ökade kostnader för avtalspensioner, strävan att stärka soliditeten och en reserv för oförutsedda händelser.

Resultatet, inklusive upplösning för pensionskostnader, för delåret 2023 uppgår till 75 mnkr vilket motsvarar 2,6 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Prognosen för helåret 2023 visar på ett resultat om -14 mnkr, vilket därmed innebär att målet inte kommer att uppfyllas 2023.

2. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelse för pensioner, ska förbättras

Soliditet innebär ett mått på hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med eget kapital, det vill säga inte genom lån. Ju högre soliditet kommunen har, desto lägre är skuldsättningen. Soliditeten har ökat från cirka 5 procent år 2018 till plus 18 procent vid delåret 2023. Att soliditeten ökat förklaras av ökade anläggningstillgångar och ökade likvida medel, kombinerat med högre resultat. De framtida investeringarna är omfattande vilket kan innebära att soliditeten kan komma att försämrans under kommande år. Vid motsvarande period föregående år uppgick soliditeten till 20 procent och vid årsbokslutet 2022 uppgick soliditeten till 18 procent.

Givet de osäkra omvärldsfaktorer som finns är målet svårbedömt för 2023.

3. Självfinansieringsgraden, under en 5-årsperiod, ska vara minst 50 procent

Självfinansieringsgraden i kommunen de senaste fem åren, 2019-delår 2023, uppgår till 80 procent. Målet bedöms därmed kunna uppfyllas 2023.

Verksamhetsmässiga mål med betydelse för god ekonomisk hushållning

God utbildning för alla

Kommunfullmäktiges resultatmål: Falu kommuns skolor håller en hög och likvärdig kvalitet

"Fler elever ska lämna grundskolan, gymnasiet och vuxenutbildningen med goda kunskaper som möter det hållbara samhällets och arbetslivets krav på kompetens. Vi ska samverka för att främja god hälsa, medvetna utbildningsval och livslångt lärande. Målet har fokus på att minska social och ekonomisk utsatthet."

Barn- och utbildningsnämnden arbetar mot målområdet genom sitt grunduppdrag. Under 2023 har det skett ett intensivt arbete med att förbereda arbetsmodellen för Tillsammans för varje barn (TFVB) för alla skolors inkludering. En arbetsmodell för samverkan mellan skola och socialtjänst har skapats och socialtjänsten är sektionerad så att varje skola/område har dedikerade personer för råd och stöd.

Under året har de pågående arbeten i skolorna gällande trygg och tillgänglig lärmiljö, undervisningskvalitet samt elevers delaktighet i skolan fortsatt. Detta förväntas bidra till förbättrade förutsättningar med målsättningen att stärka lusten att lära. Modellen med frekvent uppföljning av genomförda aktiviteter leder till effektivare identifiering av behov av insatser för elever vilket möjliggör rätt stöd i ett tidigare skede. Detta förväntas öka förutsättningar för likvärdighet och på sikt även för högre måluppfyllelse för elever.

Enligt preliminära uppgifter ser resultaten för grundskolan ut att sjunka något jämfört med föregående läsår. Gymnasiebehörigheten för elever i årskurs 9 sjunker med 1,7 procentenheter. Andelen pojkar som uppnår gymnasiebehörighet är högre än för flickor, ca 4 procentenheter, vilket avviker från senaste åren. Bidragande faktorer till det kan bland annat vara att personal tagit del kompetenshöjande insatser som handledning till arbetslag om pojkars resultat.

För gymnasieskolan visar de preliminära uppgifterna i egna system att verksamheten når uppsatta mål. Framgångsfaktorer har varit personalens stora engagemang samt utveckling av arbetssätt. Något som bedöms haft stor påverkan på måluppfyllelsen är den extra studietid som givits många elever.

Arbetet med att verka för god psykosocial hälsa hos barn och unga har under året koncentrerats till att ytterligare förbättra verksamhetens rutiner för att främja en trygg skolmiljö med hög trivsel, förebygga elevfrånvaro, underlätta för elever att återgå i studier på skolan efter frånvaron samt flexibla lösningar för elever vars hälsotillstånd inte möjliggör skolnärvaro.

Kompetensförsörjningen inom barn- och utbildningsförvaltningen stöts av kommunens personalkontor. Personalkontoret finns representerat i barn- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp, vilket möjliggör att identifiera, driva och följa upp aktuella personalstrategiska frågor och processer. Kompetensförsörjningsarbetet fortskrider på central och lokal nivå och genomförs partsgemensamt mellan arbetsgivare och Sveriges lärare.

Kultur- och fritidsnämnden vill genom sin verksamhet bidra till god utbildning för alla genom att skapa goda förutsättningar för en god folkhälsa och goda lärmiljöer på fritiden. En aktiv fritid och en välmående befolkning främjar hälsan och förebygger sjukdomar i både riskgrupper och hela befolkningen. Nämnden har också genomfört riktade samarbeten med barn- och utbildningsförvaltningen och arbetslivs- och socialförvaltningen, exempelvis; simskoleundervisning,

Dans för hälsa, språkcaféer, skapandeverkstad för ungdomsslussen, programutbud från kulturskolan och naturskolan. För att säkerställa likvärdighet för kommunens medborgare har införandet av Dalabibliotek har gett alla invånare i Dalarna tillgång till en större bokkatalog med fler möjligheter till lån av litteratur.

Kopparstaden AB arbetar indirekt med målområdet. Deras uppdrag säkerställer trygga och lugna bostadsområden samt minskad trångboddhet vilket bidrar till att skapa god studiemiljö i hemmet, vilket är en av flera förutsättningar som behöver vara på plats för att tillgodose god utbildning till alla. Falu energi och vatten arbetar med att erbjuda information och utbildningar till barn och elever inom kommunens förskolor upp till gymnasieskolor.

Indikatorsuppföljning för målområde God utbildning för alla

Indikatorer för mål 1 - God utbildning för alla		Målvärde för indikatorn						
Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	2022	2023	2023	2024	2025
Mål 4.1 - likvärdig utbildning av god kvalitet	Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel	69,1%	68,0%	68,0%		68%	68%	70%
Mål 4.2 - Lika tillgång till förskola av god kvalitet	Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel	85,2%	83,3%	86,1%		86%	87%	88%
Mål 4.1 likvärdig utbildning av god kvalitet, 4.5 - minskande utbildningsskillnader mellan könen samt Mål 5 - jämställdhet	Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), andel. Totalt	77,3%	72,9%	77,3%		85%	85%	85%
	- andel Flickor	80,8%	77,0%	80,9%				
	- andel Pojkar	78,4%	68,9%	74,0%				
	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel. Totalt	88,8%	88,3%	89,3%		92%	92%	92%
	- andel Flickor	90,6%	89,8%	92,6%				
- andel Pojkar	87,3%	86,9%	86,2%					
Mål 4.1 - likvärdig utbildning av god kvalitet	Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun	77,8%	73,3%	81,1%		75%	77%	80%
	- andel Flickor	81,3%	70,8%	83,9%				
	- andel Pojkar	74,0%	76,4%	78,3%				
Mål 4.1 - likvärdig utbildning av god kvalitet, 4.A Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer	LUPP: Andelen negativa svar på frågan: "Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?"							
	- andel Flickor		25%					Minskar
	- andel Pojkar		17%					Minskar

Egen försörjning

Kommunfullmäktiges resultatmål: Falu kommun skapar förutsättningar för varje individs oberoende och möjlighet till egen försörjning

”Fler ska komma i arbete och egen försörjning – Vi ska samverka med fokus på jobb, utbildning och matchning liksom hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för att minska ohälsa och skapa förutsättning för ett självständigt liv.”

Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd ökar fortsatt. Utflödet av personer med ekonomiskt bistånd till arbete har varit hög vilket medför att de med långvarigt ekonomiskt bistånd upptar en större procentuell andel av andelen biståndsmottagare. Problemet är identifierat och kommunens insatser ställs succesivt om till ett fortsatt arbete kring dessa individer. Även biståndsmottagare med försörjningshinder, sjukskrivna med läkarintyg, har ökat något för 2022. Däremot ser trenden för 2023 ut att gå mot en minskning.

För att stärka matchningen på arbetsmarknaden pågår projektet “Rätt använd kompetens – en matchning i världsklass”. Det övergripande målet är en förbättrad matchning mellan befintlig arbetskraft och Falu kommuns arbeten. Projektet beräknas pågå till och med mars 2026, då nya arbetssätt ska vara implementerade, förbättrade och ingå i ordinarie verksamhet.

Inom vuxenutbildningen noteras det att andelen elever som klarar godkänt betyg har förbättrats något mellan 2021 och 2022. Däremot märks en minskning av de som klarar svenska för invandrare (SFI) med godkänt betyg. Nedgången kan ha flera orsaker, till exempel att eleven väljer att arbeta i stället för att studera. Andelen avhopp har minskat markant mellan åren vilket är en positiv utveckling.

Gymnasieskolan arbetar sedan tidigare med samverkansmodellen skola-arbetsliv i syfte att fler unga från gymnasieskolans introduktionsprogram och den anpassade gymnasieskolan kommer ut i aktiviteter, fortsatta studier, arbete eller daglig verksamhet efter gymnasiet. Omvårdnadsnämnden har verkställt fler beslut inom daglig verksamhet, utifrån att fler ansökningar kommer in. Det bidrar till att fler individer får en meningsfull sysselsättning utifrån deras önskemål och förmåga. Daglig sysselsättning inom socialpsykiatri har möjliggjort att individer som tidigare kommit till öppen verksamhet nu har fått stöd i att hitta egna praktikplatser. Genom förändringar i verksamheterna har förvaltningen öppnat upp för fler platser inom dagligverksamhet för högfungerande individer, där flera fått möjlighet att med rätt stöd och insatser gå vidare till ut i arbetslivet via praktikplats.

Arbetslivs- och socialnämnden noterar att antalet ungdomar som haft sommarjobb inom kommunens verksamheter har minskat något från år 2022 till 2023. En analys av minskningen är att arbetsmarknaden har varit god och tillgången på sommarjobb hos andra externa aktörer har varit stor. Något färre ungdomar har sökt kommunala sommarjobb 2023 mot 2022.

Omvårdnadsnämnden med stöd av personalkontoret arbetar för att minska antalet timanställda i nämndens verksamheter. För att minska andelen timanställda introduceras medarbetare på fler arbetsplatser eller avdelningar, vilket ökar flexibiliteten. Bemanningscenter ser över sitt uppdrag och tjänstekatalog tillsammans med sina kunder, så att de kan få förutsättningar att minska andelen timanställda.

Kopparstaden AB arbetar med målområdet inom ramen för bolagets sociala hållbarhetsprogram.

Indikatorsuppföljning för målområde Egen försörjning

Indikatorer för mål 2 - Egen försörjning		2020	2021	2022	2023	Målvärde för indikatorn		
Koppling Agenda 2030	Indikatorer					2023	2024	2025
Mål 1.1 Ingen Fattigdom	Inv. 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel	7,1%	5,4%			7,0%	6,9%	6,7%
Mål 4 - God utbildning för alla	Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel	80,2%	83,6%			Ökar		
	- andel Kvinnor	77,0%	88,7%					
	- andel Män	83,6%	78,2%					
Mål 8.5 Anständiga arbetsvillkor och ek. tillväxt, 5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor	Långtidsarbetslöshet 25-64 år årsmedelvärde, andel av bef. Totalt	2,9%	3,1%	2,6%		Minska		
	- andel av bef. Kvinnor	2,8%	2,8%	2,6%				
	- andel av bef. Män	3,0%	3,3%	2,6%				
Mål 8.6 Anständiga arbetsvillkor och ek. tillväxt.	Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel. Totalt	5,3%	4,7%			Minska		
	- andel Kvinnor	4,6%	4,0%					
	- andel män	5,9%	5,3%					
Mål 10 Minskad ojämlikhet, Mål 5.1 Jämställdhet	Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel. Totalt	58,4%	57,6%			Ökar		
	- andel Kvinnor	47,7%	41,3%					
	- andel Män	66,5%	70,9%					
	Demografisk försörjningskvot	0,85	0,87	0,88		0,87	0,86	0,84
1. Ingen fattigdom, 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 10.1 Minska inkomstklyftorna, 10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering	Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel av befolkningen. Totalt.	1,3%	1,2%	1,2%		1,1%	1,1%	1,0%
	- andel kvinnor	1,3%	1,2%	1,3%				
	- andel män	1,3%	1,2%	1,1%				
	Vuxna biståndsmottagare med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd, andel av antalet vuxna biståndsmottagare	21,5%	26,6%			Minskar		

Växande näringsliv

Kommunfullmäktiges resultatmål: Falu kommun har ett växande näringsliv och ett attraktivt företagsklimat.

Företagsamhet, entreprenörskap och företagsklimat ska utvecklas positivt. Näringslivet ska ges goda förutsättningar att växa utifrån infrastrukturbehov och service.

Samverkan och samarbete med företagen ger tydliga signaler om att företagande ses som ett viktigt område i kommunens utveckling. Gymnasieskolan har satsat extra på initiativet Ett näringslivsinriktat gymnasium som handlar om att skapa bättre relationer mellan skola och arbetsliv.

En annan viktig faktor för de som kontaktar kommunen är att kommunen tar hand om frågor och besvarar dem snabbt och korrekt. Trenden är att fler frågor besvaras direkt av kontaktcenter, vilket gör att svarstiden förkortas. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har påbörjat ett arbete för att förbättra upplevelsen av kommunens tjänster. Genom att tänka utifrån principen "lätt att göra rätt" har initiativet Kundresan påbörjats. Medarbetare från olika avdelningar arbetar med fiktiva fall kring etableringar med syftet att sätta sig in i mottagarens perspektiv.

Falu kommun arbetar för att stärka rollen som idrotts- och kulturkommun. Genom att stärka bilden av Falun som en unik besöksdestination stärks attraktionskraften för både företagare, besökare och invånare. Det nya badhuset med världsarvsprofil med tillhörande relaxavdelning, ger förutsättningar att skapa paketupplevelser inom Faluns temaområden. Kommunen har även startat ett nätverk tillsammans med besöksnäringföretag och Visit Dalarna.

I slutet av 2022 genomfördes ett markinköp i Nedre Gruvriset. Området är tänkt att fungera som bytesmark men också mark för industrietableringar.

Läsåret 22/23 genomförde 117 elever Ung Företagsamhet, som är ett nationellt koncept där elever på gymnasiet i samverkan med intresseorganisationen Ung företagsamhet lär sig företagande genom att själva starta, driva och utveckla företag. Konceptet ligger inom ramen för gymnasieutbildningen, antingen som obligatorisk eller valbar kurs. Könsfördelningen är ojämn med 76 män och 41 kvinnor vilket har ett samband med könsbundna val till gymnasieskolan. Att förändra normer och könsstereotypa studie- och yrkesval sker i många processer vilka skolsystemet har rådighet över, till exempel genom studie- och yrkesvägledning.

En tidig dialog inför kommunens kommande upphandlingar är ett viktigt arbetssätt då Falu kommun förbättrar arbetet med anbud och avtal. I den tidiga dialogen finns det möjligheter för kommunen att presentera behov och önskat resultat, samtidigt som leverantören kan presentera sitt erbjudande. Det ger bättre förutsättningar förstå målbilden för upphandlingen bättre. Upphandlingscenter har etablerat rutiner för att främja regional tillväxt, bland annat genom att arbeta tillsammans med näringslivskontoren, som redan i upphandlingsarbetet kan identifiera lokala företag.

Indikatoruppföljning för målområde Växande näringsliv

Indikatorer för mål 3 - Växande näringsliv						Målvärde för indikatorn		
Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	2022	2023	2023	2024	2025
8.3 Främja politik för [---] ökad företagsamhet	Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	77	74	75		79	80	82
	Företagsklimat enligt Svenskt näringsliv: "Vilket sammanfattande omdöme vill du ge företagsklimatet i kommunen?" (Företagare)	3,23	3,32	3,28	3,28	3,4	3,5	
	Andel företagsamma av den arbetsföra befolkningen 16-74 år (%)	12,1%	12,2%			12,2%	12,3%	12,4%
	Antal UF-företag i Falun		141	143		Ökar		
	Antal tjejer som driver UF-företag (både kommunal och friskola)		193	123		Ökar		
	Antal killar som driver UF-företag (både kommunal och friskola)		193	220		Ökar		
	Andel företag med regional verksamhet som lämnat anbud av totalt antal lämnade anbud (%)		58,3%	¹	78,6% ²	Ökar		
	Andel tecknade avtal med regional anknäytning av total antal tecknade avtal (%)			78,5%		82,5%	Ökar	
Mål 9 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Tillgång till bredband, minst 100 Mbit/s, andel	80%	83%	86%		86%	89%	95%

Attraktiv boendekommun

Kommunfullmäktiges resultatmål: Falun är en attraktiv boendekommun som präglas av goda livsmiljöer.

"Attraktiva miljöer ska bevaras, utveckla och skapas i hela Falu kommun. Medborgarundersökningen ska utvecklas positivt och vi ska vara en trygg kommun dit människor vill flytta, leva, verka och bo."

Nettointyftningen är något lägre än förra året, och lägre än prognos. Nybyggnationen ligger enligt SCB på 137 lägenheter i flerbostadshus och 55 småhus.

Vid årsskiftet hade Falu kommun en planberedskap på 1150 nya bostäder inom hela kommunen vilket innebär att målet på 250 är uppnått. Detaljplan för bostäder vid Sturegatan/Stigaregatan, samt för verksamheter och bostäder norr om västra Tallen har vunnit laga kraft i juni 2023. Detta ger förutsättningar för utbyggnad av gator och i förlängningen försäljning av verksamhets- och småhustomter.

¹ Data för 2022 kommer att tillhandahållas i årsredovisningen

² Data gäller för första och andra kvartalet 2023

Projektet Bygdelots startades i syfte att skapa en modell för att hantera frågor och ärenden för att utveckla och behålla grundläggande kommersiell service på landsbygden (livsmedel, drivmedel och betaltjänster).

Många aktiviteter under Bästa lovet har varit välbesökta. En del av Bästa lovet var sommarkulturskolan som, för att nå fler barn, har besökt samtliga fritids i kommunen, även på landsbygden.

Efter pandemin har ett omtag kring socialaktivering skett på samtliga vård- och omsorgsboenden. För att öka trivseln och minska ensamheten hos de boende finns aktivitetsansvariga på samtliga enheter och minst fem gemensamma aktiviteter per vecka planeras. Det pågår även ett arbete för att förbättra utomhusmiljöerna för kommunens boenden. Inom LSS boende har kommunen kunnat fortsätta ta hänsyn till enskilda individers önskemål om internflytt.

En parameter för en attraktiv boendekommun är trygghet. Förutom att arbeta med den långsiktiga tryggheten har kommunen även ett samarbete med flera aktörer kring vilka förebyggande insatser som gemensamt bör prioriteras i ett kortare perspektiv. Kommunen samordnar trygghetsvandringar där man på otrygga platser sätter in åtgärder tillsammans med berörda aktörer. Ett annat initiativ som kan påverka tryggheten är beslutet om att söka så kallat paragraf 3-område i utsatta delar av centrum. I ett paragraf-3 område finns andra möjligheter att fånga upp och sätta in åtgärder för att öka tryggheten.

Falu kommunkoncern ska bygga upp en krigsorganisation för att möta det förändrade världsläget. Det första steget i kontinuitetsplanering är en risk- och sårbarhetsanalys, vilket genomfördes i alla förvaltningar under våren. Under hösten fortsätter arbetet där de största riskerna tas omhand, till exempel genom att förebygga eller planera för att hålla samhällskritiska verksamheter i gång trots störningar.

För att stärka möjligheterna för kommunens invånare att delta i arbetet med utveckling av Falu kommun, fortsätter utvecklingsarbetet med e-tjänsten Faluförslaget. Till exempel har rutinerna förbättrats för att handläggningen ska vara likvärdig och transparent. Dialoger med intresseföreningarna på landsbygden genomförs för att möjliggöra samverkansmöjligheter, men även för att få kunskap om de utmaningar som finns för de Falubor som lever och verkar utanför stadskärnan.

Satsningen på att stärka ungas möjlighet till delaktighet och inflytande har inneburit att en representativ fysisk ungdomspanel samt en digital panel med ungdomar i åldrarna 13-15 år har skapats, där diskussioner förs kring olika frågor som rör unga. Underlaget från panelträffarna är en del av kommande kommunala beslutsunderlag.

Det finns förslag på att utveckla platsen på och runt Stora torget och en medborgardialog har genomförts kring hur medborgarna skulle önska att torget ska utvecklas. Eftersom det är en plats med starka historiska värden är det viktigt att de historiska och kulturella värdena säkerställs genom att ta fram ett övergripande gestaltningsprogram. Gestaltningsprogrammet beräknas vara klart i början av nästa år.

Investeringsprojektet Halldinska parken är färdigställt under första halvåret. Årummet etapp 2 är i slutfasen och planeras vara klart i oktober.

Indikatoruppföljning för målområde Attraktiv boendekommun

Indikatorer för mål 4 - Attraktiv boendekommun					Målvärde för indikatorn		
Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	Nettoinflyttning Falu kommun	20	182	-138	Ökar		
	Färdigställda bostäder, antal nya per år, totalt	247	199	192	300	300	300
Mål 11 - Hållbara städer och samhällen, Mål 11.3 - Inkluderande och hållbar urbanisering, Mål 11.A Främja nationell och regional utvecklingsplanering	Medborgarundersökningen (MBU) - Andelen positiva svar på frågan: "Hur tycker du följande fungerar i din kommun? Tillgången till kommunal service utanför kommunens centralort, t.ex. skola, äldreomsorg, bibliotek."		75,0%	80%	77%	80%	85%
	MBU - Andelen positiva svar på frågan: Vad tycker du om utbudet av ställen för unga att träffas på i kommunen? (t.ex. fritidsgårdar, ungdomsklubbar)		13,6%	12,8%	20%	25%	30%
	MBU - Andelen positiva svar på frågan: Vad tycker du om utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen? (t.ex. träffpunkter)		46,0%	55,6%	50%	55%	60%
	MBU - Andelen negativa svar på frågan: Hur orolig är du för att det kommer ske en allvarlig samhällsstörning i kommunen? (t.ex. skogsbrand, översvämning)		24,0%	13,5%	20%	16%	12%
	MBU - Andelen positiva svar på frågan: Vad tycker du om möjligheterna som kommunens invånare har att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen? (t.ex. medborgardialoger, samråd)		38,5%	41,5%	42%	45%	50%
	LUPP - Andelen positiva svar på frågan: "Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen?"						
	- andel (%) tjejer		15%		Ökar		
	- andel (%) killar		23%		Ökar		
	Mål 11 - Hållbara städer och samhällen	Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel. Total	13,6%	12,2%	12,9%	13%	12%
	- andel kvinnor	12,9%	12,2%	12,2%			
	- andel män	14,4%	13,7%	13,7%			

Bekämpa miljö- och klimatförändringen

Kommunfullmäktiges resultatmål: Falu kommun tar sitt klimatansvar på allvar och prioriterar åtgärder mot miljö- och klimatförändringarna

Vi ska öka takten i klimatomställningen för att möta klimatkrisen, vi har fokus på att utsläppen ska minska, inte minst i kommunens egna verksamheter.

Ett bidrag till utsläppsminskning av växthusgaser är att minska energiförbrukningen i kommunens lokaler, och energieffektiviseringar sker vid både ny- och ombyggnationer. Det kan handla om åtgärder på tak, belysning, ventilation och installerad solenergi, samt ventilationsåtgärder och konverteringar från direktverkande el eller olja till fjärrvärme. I perioden syns en minskning av energiförbrukningen med fyra procent.

Ett exempel på aktivitet för att minska kommunens egna transporter, är att samköra transporter mer. Det kan handla om optimering av transporter inom hemtjänsten och hemsjukvården, eller beställningar som kan samordnas för att minska antalet turer. Några förvaltningar har investerat i elcyklar med lastfunktion för att minska bilåkande i verksamheterna.

Målet på andel fossilbränslefria fordon i kommunens fordonsflotta kommer uppnås under året. Under perioden har det dock varit problem i beställningsförfarandet, men problemet är löst och fordonsbeställningarna är nu igång igen.

Kommunen bygger ut gång- och cykelbanenätet efter cykelplanen. Under året sätts ett antal nya vägvisningsskyltar upp utefter cykelstråk.

Indikatorn som handlar om att förenkla möjligheterna att använda kollektivtrafiken, påverkas mest av Regionen, men Falu kommun deltar i dialogen om utveckling på området. Kommunen kan påverka genom till exempel stadsplanering och planering av skolskjutsar.

Beslutet om Lugnet som ett kommunalt naturreservat har vunnit laga kraft. Beslut om flera naturreservatsbildningar togs i april, vilket innebär att flera områden på kommunägd mark kommer att kunna skyddas under kommande år.

Anledningen till den stora ökningen av betesmark jämfört med startåret 2022 är en pågående inventering av kommunens betesmark som arrenderas ut till privata djurhållare. Sådan mark räknas också in i begreppet "betesmark som sköts av kommunen" men läggs in i statistiken först när det är säkrat att den sköts på ett tillfredsställande sätt. Projektet "äkta hästkrafter" pågår där 0,9 hektar gräsmark ska skötas som slåtteräng. Försöket pågår under 2023.

Alla kommunens verksamheter kan ansöka om bidrag för att genomföra utvecklingsidéer som leder till en hållbar utveckling i Falun. Det finns tre olika stödformer att söka beroende på omfattningen av insatsen. Genom att förbättra informationen om möjligheterna har ansökningarna under året ökat i alla tre stödformer.

Att arbeta med målområde fem handlar om ett långsiktigt arbete bland annat med riskanalyser och scenariohantering. Ett av ansvarsområdena för kommunen är att förebygga effekterna av extremväder, främst motverka och hantera översvämningar. Flödesfrämjande åtgärder görs i syfte att få vattnet att rinna runt Falun i stället för igenom. Ett stort projekt inom detta pågår genom renovering av Korsnäsdammen som beräknas vara färdig under 2025.

Den cirkulära ekonomin inom biblioteksverksamheten har stärkts ytterligare då man numer delar mediekatalog med hela Dalarnas bibliotek. Via Fritid för unga kan man låna utrustning för fritidsaktiviteter istället för att köpa nytt. Här utreds även möjligheten att kunna låna instrument, stafli och annat för kulturaktiviteter.

Indikatorsuppföljning för målområde Bekämpa klimatförändringen

Indikatorer mål 5 - Bekämpa klimatförändringen		Målvärde för indikatorn						
Koppling Agenda 2030	Indikatorer	2020	2021	2022	2023	2023	2024	2025
Mål 13 - Bekämpa klimatförändringen, Mål 11.6 minska städernas miljöpåverkan per person	Utsläppsminskning av växthusgaser co2-ekv totalt i geografiska området jämfört med 1990 (%)	-47,8%	- 47,4%			-46%	-50%	-52%
	Utsläppsminskning av växthusgaser från transporter (CO2-ekv. ton/år) i geografiska området i procent jmf 2010	-36,7%	- 36,4%			Ökar		
Mål 12.5 minska mängden avfall	Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	461	439			450 kg	440 kg	430 kg
Mål 13 - Bekämpa klimatförändringen, Mål 11.6 minska städernas miljöpåverkan per person	Andel fossilbränslefria fordon i fordonsflottan, Falu kommun org	10%	12%			40%	50%	60%
Medborgarenkäten	Andel positiva svar på frågan: "Vad tycker du om utbudet av gång- och cykelvägar i kommunen?"		75,8%	78,9%		77%	78%	81%
Medborgarenkäten	Andelen positiva svar på frågan: "Vad tycker du om möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafiken för dina vardagliga resor, t.ex. till arbete, skola eller annan sysselsättning?"		56,3%	55,7%		58%	61%	64%
Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	Skyddad kommunal naturmark (Hektar)			883 ha	909 ha	Ökar		
	Ängsmark (även kallad slättermark) som sköts av kommunen (Hektar)			2,1 ha	2,6 ha	Ökar		
	Betesmark som sköts av kommunen (hektar)			29,8 ha	49 ha	Ökar		

Resultat och ekonomisk ställning

Utvärdering av Falu kommuns finansiella ställning utgår från ett koncernperspektiv och syftar till att bedöma utvecklingen av intäkter och kostnader, både utifrån det aktuella räkenskapsåret och utifrån utvecklingen över tid. Enskilda koncernenheter/verksamheter kommenteras där det är relevant.

Någon sammanställd redovisning upprättas ej i delårsrapporten. Istället redovisas resultaträkning med helårsprognos, för de kommunala koncernföretagen, utan elimineringar.

Utfall 230831	Falu Stadshus AB	Falu Energi & Vatten (koncern)	Koppar- staden AB	Lugnet i Falun AB	Högskolefast. Lugnet KB	Räddnings- tjänsten Dala Mitt
Belopp i mnkr						
Rörelsens intäkter	0,0	783,3	350,0	51,2	17,3	54,1
Rörelsekostnader	-0,3	-552,5	-236,0	-22,9	-5,7	-49,2
Avskrivningar	0,0	-95,0	-59,0	-18,4	-8,5	-2,1
Rörelseresultat	-0,3	135,8	55,0	9,9	3,1	2,8
Finansnetto	-5,0	7,5	-19,0	-9,6	-2,5	-1,5
Försäljning fastigheter	0,0	0,0	39,0	0,0	0,0	0,0
Resultat efter finansiella poster	-5,3	143,3	75,0	0,3	0,6	1,3
Bokslutsdisposition	0,0	-18,0	0,0	0,0	-0,6	0,0
Skatt på årets resultat	0,0	-25,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens resultat	-5,3	99,5	75,0	0,3	0,0	1,3
Prognos för helåret	6,6	127,4	116,0	-0,8	0,0	0,0

Sammanfattning av det ekonomiska läget - kommunen

	Delår 2023	Prognos 2023	Budget 2023	Delår 2022
Verksamhetens intäkter	459	654	623	428
Verksamhetens kostnader	-3 079	-4 701	-4 588	-2 849
Av- och nedskrivningar	-113	-169	-148	-105
Verksamhetens nettokostnader	-2 733	-4 216	-4 113	-2 526
Skatteintäkter	2 268	3 396	3 341	2 177
Generella statsbidrag och utjämning	543	814	770	536
Verksamhetens resultat	78	-6	-2	187
Finansiella intäkter	44	56	41	17
Finansiella kostnader	-48	-64	-38	-14
Årets resultat	74	-14	1	190
Upplösning reservering pensionskostnader	1	2	1	1
Årets resultat inkl. upplösning	75	-12	2	191

Kommunkoncernen

Falu Energi & Vatten-koncernen redovisar ett resultat efter finansiella poster om cirka 143 mnkr vilket är +5 procent jämfört med budget. Den positiva skillnaden beror främst på erhållet elkostnadsstöd och intäktsränta, då dessa poster inte var kända när budget lades. Jämfört med budget är nu priset på elkraft väsentligt lägre, vilket påverkar intäkterna negativt. Det råder fortsatt brist på biobränsle, vilket gör att råvarulagret är större än normalt för att säkerställa tillgången inför

vintern. Genomsnittlig ränta uppgår till 1,6 procent, vilket är lägre än budget. Räntekostnaden är dock ökande då delar av portföljen löper med rörlig ränta.

Koncernens resultat efter finansiella poster är +10 procent jämfört med föregående år. Fjolårets resultat var då belastat med en reservation för nedskrivningar om 20 mnkr som verkställdes vid årsskiftet. Korrigerat för detta är skillnaden -5 procent och kan hänföras till det lägre priset på elkraft samt ökade bränslekostnader.

Med anledning av det lägre priset på el och ökade bränslekostnader förväntas ett lägre resultat än budgeterat, dock inte lika negativt som befarades i prognos 1. Resultatprognos 2 för helåret 2023 uppgår därför till 178,5 mnkr efter finansiella poster, vilket är 14 procent lägre än lagd budget.

Kopparstaden redovisar ett resultat efter finansnetto om 75 mnkr. De totala intäkterna är lägre än budget främst beroende av högre hyresbortfall än budgeterat med 0,6 mnkr, då man under större renoveringar evakuerar hyresgäster. Kostnaderna belastas av 22 mnkr för tidigare projektering av nybyggnadsprojektet Furiren, detta var inte budgeterat. Bolaget erhöll elstöd om 4,5 mnkr vilket ökade intäkterna och var ej budgeterade.

Försäljning av mark i området Surbrunnshagen och av familjecentralen i Britsarvet gav ett resultat om 39 mnkr, som ej var budgeterat. Dock påverkar denna försäljning hyresintäkterna avseende lokaler, som minskar till följd av försäljningen.

Prognosen för helåret visar ett resultat om 116 mnkr vilket är 32 mnkr högre än budget. I prognosen ingår dock 39 mnkr avseende försäljning av fastigheter, exklusive denna post är helårsprognosen 77 mnkr.

Lugnet i Falun AB redovisar ett resultat efter finansnetto om 0,3 mnkr (1,5 mnkr). Inga större avvikelser inom bolagets intäkter och rörelsekostnader. Den ökade inflationen som drabbar Sverige och omvärlden påverkar bolaget under perioden genom ökade räntekostnader. Bolaget påverkas direkt genom ökade räntekostnader för den rörliga delen av skuldportföljen men även av stigande räntor på omläggning av gamla lån som löper ut.

Den stora avvikelserna gentemot föregående år är ökade rörelsekostnader. De ökade rörelsekostnaderna beror i första hand på stigande mediakostnader och då främst stigande elpriser. Elen har dock inte stigit lika mycket som befarades i budgeten.

Bolaget prognostiserar något minskade intäkter i jämförelse med budget. De minskade intäkterna kan härledas till lägre mediakostnader. Avstämningen per 31 augusti visar på avräkningskund mot kommunen uppgående till 1,6 mnkr avseende för högt beräknade mediakostnader, vilket kommer att avräknas mot kommande mediakostnader.

Avskrivningar bedöms öka i jämförelse med budget med anledning av aktivering av Lugnets nya badhus, relax och tilläggsbeställningar.

Räntekostnaderna sjunker mot budget. En tillfälligt utökad intern checkkredit över sommaren har minskat bolagets räntekostnader. För närvarande ligger räntan på 2,41 procent i genomsnitt vilket är 0,91 procent över det avkastningskrav som bolagets prissättning baseras på vilket leder till underskott i verksamhetens ekonomiska resultat.

Sammanfattningsvis prognostiseras bolagets resultat för helåret till -0,8 mnkr i jämförelse med det budgeterade resultatet om -3,6 mnkr.

Kommunen

Kommunens resultat för perioden januari till augusti 2023, uppgår till 74 mnkr (190 mnkr). Prognosen för helår visar på ett negativt resultat om 14 mnkr, vilket är 15 mnkr lägre än budget. Detta förklaras framför allt av ökade kostnader till följd av bland annat inflation, samt köp av verksamhet i större utsträckning än budgeterat. Trots att skatteintäkterna förväntas bli 99 mnkr högre än budgeterat räcker de inte till när kostnader på material och löner ökar.

Verksamhetens intäkter uppgår till 459 mnkr (428 mnkr), vilket är 31 mnkr högre än motsvarande period föregående år. För motsvarande period 2022 ingick dock jämförelsestörande poster om 21 mnkr, vilket avser gatukostnads- och exploateringsersättningar, realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar samt ersättning för höga sjuklönekostnader till följd av covid-19. Exklusive dessa poster uppgick verksamhetens intäkter för motsvarande period 2022 till 407 mnkr, vilket innebär en ökning med 52 mnkr. Detta förklaras av ökade bidrag samt ökade intäkter för taxor och avgifter, även hyresintäkterna har ökat.

Riktade statsbidrag och driftbidrag för perioden uppgår till 186 mnkr (179 mnkr). Motsvarande period föregående år uppgick riktade stats- och driftbidrag, exklusive ersättning för höga sjuklönekostnader, till 159 mnkr. De riktade bidragen har således ökat med netto 27 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år, vilket förklaras av riktade satsningar inom skolan och äldreomsorgen.

Intäkterna i form av gatukostnads- och exploateringsersättningar uppgår till 2 (1) mnkr. Att intäkterna är relativt låga förklaras av att ett flertal större projekt har skjutits fram till 2024.

Periodens skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgår till 2 811 mnkr, vilket är en ökning med 98 mnkr jämfört med motsvarande period 2022 och 70 mnkr högre jämfört med budget. Det är framförallt skatteintäkterna som har ökat jämfört med 2022, medan utjämningsbidrag och generella statsbidrag har minskat.

Skatteutjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga förutsättningar för kommuner att genomföra det åtagande som en kommun har, oavsett inkomstförhållande och strukturella kostnadsskillnader. Till och med delåret 2023 fick Falu kommun 361 mnkr i inkomstutjämningsbidrag, vilket utslaget per invånare var 6 030 kronor (5 550 kronor). Avgiften till kostnadsutjämnings-systemet uppgick till 34 mnkr (41 mnkr). Kostnadsutjämningsen ska utjämna för strukturella kostnadsskillnader avseende förhållandena i Falun jämfört med riket.

Nettot av inkomstutjämning, kostnadsutjämning och strukturbidrag samt införandebidrag jämförs med de för utjämningsåret anslagna medlen för kommuner. Om nettobeloppet överstiger anslaget ska en regleringsavgift erläggas. Om nettot uppgår till ett belopp mindre än anslaget utgår ett regleringsbidrag. Falu kommun har erhållit ett regleringsbidrag om 93 mnkr (110 mnkr) per 31 augusti 2023.

Utjämningsystemet för LSS-kostnader innebar en intäkt på 21 mnkr, att jämföra med 29 mnkr föregående år.

Verksamhetens kostnader uppgår till 3 079 (2 849) mnkr, vilket är en ökning med 230 mnkr eller 8 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Detta förklaras delvis av att omvärldsfaktorer såsom inflation, råvaru- och materialbrist samt att kriget i Ukraina har lett till prisökningar inom ett antal områden, såsom drivmedel, el, livsmedel och byggmaterial. Kostnaderna för köp av verksamhet har ökat med 70 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år. Stor del av dessa kostnader avser köp av placeringar inom HVB- och familjehem samt öppenvård.

Kommunens personalkostnader, inklusive pensionskostnader, uppgår till 1 804 (1 670) mnkr, vilket är en ökning med 134 (65) mnkr, motsvarande 8 (4) procent med samma period föregående år. Personalkostnadernas andel av verksamheternas kostnader utgör 59 procent, vilket är på samma nivå som för motsvarande period föregående år. Kommunens totala personalkostnader är högre än budgeterat. Inom vissa förvaltningar är det även svårigheter att rekrytera personal samt en hög sjukfrånvaro, vilket har lett till höga kostnader för kvalificerad övertid. Även extra kostnader för vikarier samt bonus till personal som jobbat extra och/eller flyttat sin semester under sommaren har bidragit till de ökade personalkostnaderna.

I kommunens personalkostnader ingår pensionskostnader inklusive löneskatt med 197 mnkr jämfört med 134 mnkr föregående år. Under 2023 infördes ett nytt pensionsavtal, AKAP-KR, vilket är helt avgiftsbaserat. Vid införandet av avtalet fick en del arbetstagare välja att stå kvar i det tidigare avtalet, KAP-KL eller gå över till det nya. Fler arbetstagare än vad som antagits kvarstår i avtalet KAP-KL, vilket ger en ökning av pensionsavsättningen för den förmånsbestämde pensionen. Av samma orsak minskas kostnaden för den avgiftsbestämde pensionen vilket kompenserar kostnaden till viss del. Nya anställningar samt löneökningar gör dock att den avgiftsbestämde delen ökar.

Avskrivningar på anläggningstillgångar uppgår till 113 mnkr vilket är 8 mnkr högre än samma period föregående år. Ökningen kan förklaras av att fler investeringar tagits i drift, vilket leder till ökade avskrivningar.

Utveckling av intäkter och kostnader

På lång sikt kan inte de löpande kostnaderna överstiga de löpande intäkterna utan att kommunens ekonomi urholkas. Kommunen kan dessutom komma att bryta mot kommunallagens krav om balans. Ett sätt att mäta detta är att sätta samtliga löpande kostnader (inklusive netto av finansiella poster) i relation till intäkterna från skatter, statsbidrag och utjämning. Uppgår denna relation till mindre än 100 procent har kommunen en balans mellan intäkter och kostnader. För att generera ett överskott och därmed värdesäkra det egna kapitalet ska intäkterna överstiga kostnaderna. Verksamhetens nettokostnad, inklusive avskrivningar och pensioner, uppgår för delåret 2023 till 96 (92) procent av skatteintäkter och bidrag. Nettokostnaderna har ökat med 8 (7) procent jämfört med motsvarande period föregående år.

Budgetföljsamhet

En viktig förutsättning för att uppnå en god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder och styrelse klarar av att bedriva verksamheten inom tilldelade budgetanslag. Det vill säga att det finns god budgetföljsamhet i kommunen. Kommunkoncernen har idag ingen gemensam budgetstyrning utan varje bolag i koncernen upprättar sin egen finansiella kontroll. De kommunala bolagen uppvisar dock en relativt god budgetföljsamhet och en aktiv ekonomistyrning. Kommunalförbundet RDM har under flera år brottats med bristande ekonomistyrning och stora avvikelser mellan budget och utfall. Flera initiativ har startats för att komma tillrätt med den ekonomiska situationen, vilket nu verkar ge effekt. Prognosen för helår 2023 är ett nollresultat.

Driftredovisning	Prognos helår 2023	Utfall helår 2022
Belopp i mnkr		
Budgetavvikelse nämnder	-103	-61
Budgetavvikelse finansverksamhet	89	84
Total budgetavvikelse	-14	23

I prognosen som lämnas för helåret 2023 visar nämnderna (exklusive finansverksamheten) tillsammans negativa avvikelser jämfört med budget på -103 mnkr. Exkluderas den buffert som finns under kommunstyrelsen, uppgår nämndernas prognostiserade avvikelser till -127 mnkr. Dessa avvikelser är mycket alarmerande. Flera av kommunens stora nämnder har redovisat negativa budgetavvikelser under flera år. För en långsiktigt hållbar ekonomi, är det avgörande att nämnderna klarar av att bedriva sin verksamhet inom de budgetramar som kommunfullmäktige fastställt.

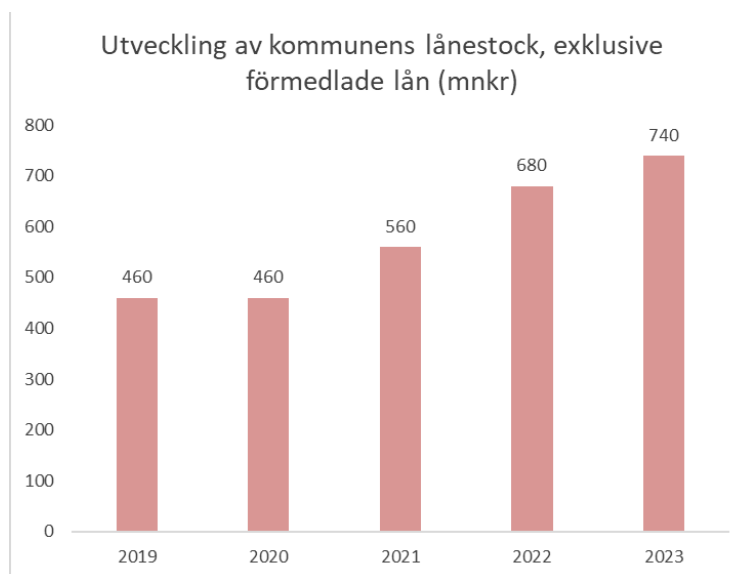
Samtliga nämnder utöver kommunstyrelsen lämnar negativa prognoser för helåret 2023. De största negativa avvikelserna finns hos omvårdnadsnämnden, drygt 40 mnkr, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, cirka 26 mnkr, barn- och utbildningsnämnden, drygt 39 mnkr samt servicenämnden, cirka 12 mnkr.

En utförligare beskrivning av nämndernas utfall och prognos jämfört mot budget finns i avsnittet driftredovisning.

Årets investeringar

Investeringarna har ökat under de senaste åren samtidigt som det är fortsatt stora investeringsvolymerna planerade för de närmaste åren, både för kommunkoncernen och kommunen.

Den långfristiga låneskulden har ökat de senaste åren, till följd av den höga investeringsnivån. Lånestocken kommer att behöva öka kraftigt både för kommunkoncernen och kommunen, till följd av ökade investeringar under de kommande åren, för att klara behovet av likviditet.

Investeringar i de kommunala bolagen löper på. I Kopparstaden har investeringar framför allt skett i nyproduktion av lägenhetshus i Sundborn samt i fastigheten Kransen i Falun. De största investeringarna i Falu Energi & Vatten-koncernen är överföringsledning mellan Falun och Bjursås, byte till ny generation elmätare samt fördelningsstation datahallsområde. För Lufab har projektet med byggandet av det nya badhuset färdigställts, medan byggnation av relaxavdelning på badhuset pågår. Räddningstjänsten Dala Mitt har framför allt investerat i fordon.

Falu kommuns totala investeringsutgifter för delåret 2023 uppgår till 287 mnkr (163 mnkr) vilket är cirka 125 mnkr högre jämfört mot delåret 2022. Drygt 47,5 procent av årets investeringsbudget är

nyttjad efter årets första åtta månader. Budget för helåret uppgår till 606 mnkr och prognosen för helåret är 512 mnkr.

Samtliga nämnder förutom kommunstyrelsen redovisar en positiv avvikelse mot budget per sista augusti samt prognos jämfört mot budget för helåret. De största avvikelserna per sista augusti finns hos servicenämnden, drygt 81 mnkr, samt hos miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, drygt 19 mnkr. I årsprognosen finns de största avvikelserna mot budget hos servicenämnden, cirka 107 mnkr, samt hos kommunstyrelsen, cirka 43 mnkr. Avvikelserna beror framför allt på framskjutna och försenade projekt, men även på uteblivna planerade markinköp. Detsamma gäller de prognostiserade budgetavvikelserna för helåret.

En utförligare beskrivning av nämndernas och kommunkoncernens investeringar återfinns i avsnittet investeringar.

Ett mått att analysera kommunens investeringar utifrån är självfinansieringsgraden. Investeringar som görs i den kommunala verksamheten innebär kostnadsbelastningar över långa perioder. Det är därför viktigt att investeringarna finansieras så att kommande generationer inte belastas med effekter av tidigare investeringar. Självfinansieringsgraden visar hur stor del av kommunens investeringar som finansieras enbart med medel som kommunen själv genererat.

År	Självfinansieringsgrad
2019	28 %
2020	116 %
2021	69 %
2022	83 %
2023 delår	114 %
Snitt	80%

I kassaflödesanalysen redovisas ett kassaflöde från den löpande verksamheten på 328 mnkr. Nettoinvesteringarna i materiella anläggningstillgångar uppgår till 287 mnkr. Investeringarna kunde därmed fullt ut finansieras med egna medel. Självfinansieringsgraden per delåret uppgår till 114 procent. Genomsnittet för femårsperioden uppgår därmed till 80 procent, vilket innebär att målet om en självfinansieringsgrad om 50 procent över samma tidsspann är uppfyllt.

Soliditet

En viktig parameter för att avläsa kommunens långsiktiga kapacitet är att se på utvecklingen av det finansiella handlingsutrymmet. Detta mäts genom soliditet.

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med eget kapital, det vill säga inte genom lån. Ju högre soliditet kommunen har, desto lägre är skuldsättningen. Hur soliditeten utvecklas påverkas av det årliga resultatet och förändringen av tillgångarna. En stark soliditet innebär en ökad handlingsfrihet och en förmåga att hantera variationer i resultatutvecklingen.

Falu kommun beräknar soliditeten med samtliga tillgångar och skulder (dock exklusive förmedlade lån till koncernbolag) inklusive de pensionsåtaganden som inte redovisas i balansräkningen utan som en ansvarsförbindelse. Soliditeten har ökat från cirka 5 procent år 2018 till plus 18 procent år i delåret 2023. Soliditeten uppgick i delåret 2022 till 20 procent. Att soliditeten ökat förklaras av ökade anläggningstillgångar och ökade likvida medel, kombinerat med högre resultat.

En positiv soliditet innebär att kommunens eget kapital täcker kommunens skulder inklusive de gamla pensionskulden. Trots att soliditeten har ökat de senaste åren är den låg i jämförelse med

andra kommuner. Genomsnittlig soliditet inklusive pensionsåtaganden, för alla Sveriges kommuner, uppgick 2022 till 28 procent (källa: Kolada).

Likviditet

En förutsättning för att kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning ska kunna uppnås är att kommunen har en balanserad likviditet.

Likviditeten beskriver kommunens kortsiktiga betalningsförmåga. Den kan visas som

omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder, kassalikviditet. Om måttet är 100 procent innebär det att omsättningstillgångarna är lika stora som de kortfristiga skulderna. Ju lägre tal, desto större är risken att likviditetsbrist uppstår. I kommunens kortfristiga skulder ingår en semesterskuld som troligen inte kommer att omsättas under det närmaste året då den betalas ut först när den anställda tar semester eller avslutar sin anställning.

Kassalikviditet i %	2023 (delår)	2022 (helår)
Inklusive semesterskuld	80%	78%
Exklusive semesterskuld	84%	91%

Kassalikviditeten är lägre i jämförelse med övriga kommuner i Sverige. Genomsnittlig kassalikviditet för alla Sveriges kommuner uppgick 2022 till 134 procent (källa: Kolada).

Finansnettot uppgår till -4 mnkr vilket är 6 mnkr sämre än budgeterat, vilket förklaras av en kombination av högre utdelning från dotterbolag och högre räntetäkter på vidareförmedlade lån samt högre räntekostnader, framför allt högre räntekostnader på pensioner. Kalkylerad genomsnittlig ränta för hela lånestocken uppgick till 1,4 procent (0,5 procent). Falu kommun är nu inne i en planerad investeringsfas då självfinansierings-graden kommer att vara under 100 procent.

Borgensåtaganden och skuldsättning

Falu kommuns borgensåtaganden uppgår till 3 758 mnkr. För Kopparstaden AB är borgensbeloppet 1 150 mnkr, Lugnet i Falun AB 755 mnkr, Falu Energi & Vatten 1 180 mnkr. För övriga helägda företag uppgår borgensbeloppet till 673 mnkr. Av beloppet utgör 990 mnkr förmedlade lån, vilket kan likställas med en borgen.

Borgensåtagandet innebär i sig en risk i de fall verksamheterna skulle ha svårt att fullgöra sina betalningar till gäldenärerna. En bedömning av dessa risker ger vid handen att åtagandet mot bostadsbolaget torde ha lägst risk då efterfrågan på bostäder under en längre tidsperiod varit hög och även kan förväntas präglas av stor efterfrågan de närmaste åren. Även Lugnet i Falun AB får anses ha låg risk då Falu kommun hyr största delen av befintligt fastighetsbestånd.

Åtagandena mot el- och energibolagen torde däremot innebära en något större risk genom det beroende som finns av en mer föränderlig marknad, där samhälls- och privatekonomi spelar en större roll för efterfrågan, än vad som är fallet för bostadsbolaget. Risken i el- och energibolagen måste dock för närvarande bedömas som mycket begränsad.

Sammanfattning finansiell analys

De flesta bolagen som ingår i kommunkoncernen uppvisar goda resultat och bidrar positivt till kommunkoncernens resultat. Samtliga bolag kommer vara delaktiga i kommunens utveckling de närmaste åren. Moderbolaget Falu Stadshus AB kommer att arbeta för att utnyttja hela koncernens kapacitet och eventuella samordningsvinster.

Den finansiella analysens syfte är att tydliggöra ekonomiska styrkor och svagheter i kommunen. Resultatmålet uppfylls för delåret 2023, dock är kostnadsutvecklingen på framför allt el, drivmedel, byggmaterial och livsmedel osäkerhetsfaktor. Prognosen för helåret visar dock på ett negativt resultat, vilket är bekymmersamt eftersom det beror på att majoriteten av nämnderna inte klarar av att bedriva verksamheten inom de av fullmäktige beslutade ramar. Trots att skatteintäkterna ökar mer än de budgeterade, prognostiseras alltså ett negativt resultat för helåret.

Kommunen har en fortsatt hög investeringstakt vilket gör att självfinansieringsgraden sjunker och lånen ökar. Följden av detta blir högre räntekostnader för kommunen kommande år.

Budgetföljdsamheten och prognossäkerheten har varierat kraftigt mellan nämnderna, vilket behöver förbättras för att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi och att målen för god ekonomisk hushållning uppfylls kommande år.

Kommunens ekonomi på sikt

Falu kommun har under de senaste åren redovisat höga resultat, även så för delåret 2023, vilket har förbättrat kommunens ekonomiska stabilitet genom förbättrad soliditet och relativt låg skuldsättning. Innevarande år och främst 2024 ser dock ut att bli mycket ansträngda. Den senaste tidens höga inflation i kombination med lågkonjunkturen innebär att den reella köpkraften för kommunen sjunker.

För att möta de framtida utmaningarna är det viktigt att nyttja kommunens resurser effektivt och kunna prioritera. En avgörande faktor för kommunens ekonomi framöver är en fortsatt bra ekonomistyrning och en god budgetdisciplin. För att kunna parera avvikelser under året, är det viktigt att förbättra prognossäkerheten.

Den demografiska utvecklingen med stora kompetensförsörjningsbehov bidrar till det ansträngda läget under kommande åren. Befolkningsutvecklingen ser ut att ha plana ut, och det är därför mycket viktigt att kommunens investeringsplaner anpassas till de nya befolkningsprognoserna. Den höga investeringsnivån, både som en följd av demografin och att många av kommunens verksamhetslokaler är i behov av större underhållsåtgärder, beräknas fortgå under de närmaste åren. Givet kommunens nuvarande resultatmål om 2 procent, medför högre investeringar kommande år en lägre självfinansieringsgrad, vilket kommer öka lånestocken väsentligt. Detta påverkar i sin tur resurserna till löpande drift inom verksamheterna eftersom räntekostnaderna kommer att ta en större andel av det totala budgetutrymmet i anspråk. För en långsiktigt hållbar ekonomi måste därför en ständig avvägning göras mellan önskvärd storlek på resultat och storlek på planerade investeringar. För att klara av att uppfylla kravet på god ekonomisk hushållning krävs ett fortsatt arbete för att upprätthålla en ekonomi i balans och en mycket aktiv ekonomistyrning med handlingskraft.

Balanskravsresultat

Lagstiftaren har lagt ett golv eller en miniminivå för det finansiella resultatet, detta kallas för balanskravet. Balanskravet innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna. Om kostnaderna för ett räkenskapsår överstiger intäkterna, ska det anges när och på vilket sätt kommunen avser att göra den i lag (11 kap. 12§ kommunallagen (2017:725)) föreskrivna regleringen av det negativa resultatet. Om kommunfullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte ska ske, ska upplysning lämnas om detta samt vilka synnerliga skäl som föreligger.

Ett uppfyllande av balanskravet är en grundförutsättning för en långsiktig, stabil finansiell utveckling och ett verktyg för att förhindra en negativ utveckling av kommunens ekonomi.

Prognosen för 2023 visar på ett resultat enligt balanskravet om -14 mnkr.

Balanskravsresultat (mnkr)	2023 prognos	2022
Årets resultat enligt resultaträkningen (exklusive återförd reservering inom eget kapital)	-14	88
Reducering av samtliga realisationsvinster	0	-1
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-14	87
Reservering till resultatutjämningsreserv	0	-7
Balanskravsresultat	-14	80

Kommunen har tack vare de senaste årens goda resultat byggt upp en resultatutjämningsreserv (RUR) som uppgår till 184 mnkr. Syftet med resultatutjämningsreserven är att jämna ut effekter av en lågkonjunktur. Enligt kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning och RUR kan medel ur RUR disponeras under en lågkonjunktur när skatteintäktsutvecklingen under ett enskilt år är lägre än den genomsnittliga tioåriga utvecklingen.

Som framgår av ovan finns det risk att kommunens balanskravsresultat för 2023 bli negativt. Vid avstämning av den nominella skatteintäktsutvecklingen i jämförelse med det tioåriga snittet ligger den för 2023 när noll (i augusti +0,2). Det är däremot tydligt att den reella skatteintäktsutvecklingen för 2023 är negativ (i augusti med -2%). Det är kommunfullmäktige som fattar beslut om slutlig disponering av reserven i samband med årsredovisningen.

Väsentliga personalförhållanden

Kompetensförsörjningsutmaningen är den enskilt viktigaste förutsättningen för att Falu kommun även i framtiden ska kunna erbjuda faluborna den service och de tjänster som förväntas.

Kompetensförsörjning innebär att på kort och lång sikt säkerställa att kommunen har tillgång till medarbetare med rätt kompetens. Det sker både genom att behålla och utveckla nuvarande medarbetare samt attrahera nya medarbetare.

Följande inriktningar är avgörande för att Falu kommun ska klara kompetensförsörjningen på kort och lång sikt:

Falu kommun ska verka för en hållbar bemanning

Falu kommun ska verka för att chefer och medarbetare har hållbar nivå på arbetsmängd, ansvarsområde och kompetens.

Verksamheterna inom kommunstyrelsens ledningsutskott har inte upplevt några större svårigheter i samband med rekrytering och nyanställning med undantag att rekrytera IT-specialister. Vid rekryteringar av svårrekryterade roller har ett externt stöd använts. Det finns en sårbarhet inom vissa områden. För att göra rollerna mindre sårbara skapas en organisation där fler medarbetare har eller får kompetens inom mer än ett område.

Arbetslivs- och socialnämnden har inom ekonomiskt bistånd tagit ett strategiskt beslut att inte längre anlita konsulter utan i stället anställa fast personal. En stor del av arbetet för en socialsekreterare är att inhämta handlingar när en klient ansöker om ekonomiskt bistånd. Därav har handläggningen av ekonomiskt bistånd digitaliserats så att handläggartid kan läggas på att träffa klienter i stället för att administrera ett verksamhetssystem.

Inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde har man haft en låg personalomsättning och de tjänster som utannonserats har haft många sökanden.

Inom miljö- och samhällsbyggnadsnämnden samt myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor ansvarsområde har projektet Smarta arbetssätt fortgått. Syftet är att förbättra och effektivisera arbetssättet för att skapa bättre arbetsmiljö för medarbetarna.

Inom omvårdnadsnämndens ansvarsområde har aktivt arbete skett inom områden som arbetsbelastning, ledarskap och återhämtning. Omvårdnadsnämnden har arbetat med bemanningsoptimering för att säkra bemanningen med rätt kompetens i syfte att minska andelen timanställda.

Inom servicenämndens ansvarsområde har en kompetensförsörjningsplan tagits fram. Syftet är att systematiskt och strategiskt behålla medarbetare och ledare och även möta framtida kompetensförsörjningsutmaningar.

Barn- och utbildningsnämnden har fattat beslut om ökad grundbemanning i förskolan. Målet är att minska andelen timvikarier, förbättra kontinuiteten i verksamheten och därmed förbättra arbetsmiljön för personalen och öka tryggheten för barnen.

Falu kommun ska verka för ett hälsosamt arbetsliv

Falu kommun ska verka för att chefer och medarbetare har en hälsosam arbetsmiljö som möjliggör friska arbetsplatser och balans mellan yrkes- och privatliv.

Inom kommunstyrelsens ledningsutskotts ansvarsområde har det arbetats med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön i dialog med medarbetarna. Vid jämförelse av den totala sjukfrånvaron i Falu kommun med kommunstyrelseförvaltningens sjukfrånvaro syns dels att förvaltningens frånvaro är lägre, dels att det är en jämn fördelning mellan korttids- och långtidsfrånvaro. Områden där förvaltningen vill se effekt är bland annat minskad långtidssjukfrånvaro och att få stabilitet på delar med högre personalomsättning.

Arbetslivs- och socialnämnden har periodvis haft en hög sjukfrånvaro. För att hitta en bra väg ur detta genomfördes en analys över hur sjukfrånvaron såg ut över tid och vilka insatser som behövde genomföras. Ett led i detta arbete är att fortsätta implementeringen av Sunt arbetslivs metoder kring friskfaktorer.

Kultur- och fritidsnämnden har under många år, även under pandemin, haft låga sjuktal, vilket talar för ett hälsosamt arbetsliv. Inom ett fåtal enheter ligger sjuktalen förhållandevis högt. Detta är något som tas på största allvar och åtgärder både på individ- och gruppnivå har genomförts och kommer fortsätta genomföras. Verksamheterna arbetar löpande med att skapa en positiv och inspirerande kultur, dels genom satsningar på enskilda personalgrupper, dels genom förvaltningsövergripande projekt.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden samt myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor har arbetat med den fysiska- och psykosociala arbetsmiljön som även inkluderar distansarbetet löpande genom enkäter där medarbetare tillsammans med ansvarig chef tar fram åtgärdsförslag och handlingsplaner vid behov. Friskvårdsinspiratörerna har bidragit med friskvårdsplan för 2023 innehållande många aktiviteter. Sjukfrånvaron inom nämndens ansvarsområde är låg och stabil.

Inom servicenämndens ansvarsområde arbetar verksamheterna strukturerat med arbetsmiljöfrågor med syftet till ett hälsosamt arbetsliv.

Omvårdnadsnämnden har fortsatt implementeringen av Sunt arbetslivs metod kring friskfaktorer.

Falu kommun ska verka för en attraktiv arbetsgivarpolitik

Falu kommun ska verka för att förväntningar, överenskommelser och villkor i anställningen är attraktiva, begripliga och tydligt kommunicerade inom och utom organisationen.

Kommunstyrelsens ledningsutskott har hörsammat medarbetares önskemål att fortsätta med möjlighet till distansarbete och därmed få bättre balansen mellan yrkesliv- och privatliv. De flesta kontor har utsett en eller två dagar då alla är på plats på kontoret.

Inom arbetslivs- och socialnämndens ansvarsområde har arbete skett med att skapa närhet mellan medarbetare och närmaste arbetsledning. Att det finns en fungerande ledningsstruktur är viktigt både för verksamhet och arbetsmiljö. Förvaltningen har haft prioriterade grupper inom löneprocessen utifrån analyser genomförda av personalkontoret där det identifierats skillnader i lönesättning för vissa yrken jämfört med andra kommuner. Nästa steg blir att utarbeta en kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsplan för arbetslivs- och socialnämnden.

Inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde sker ett förändringsarbete, där roller och ansvarsområden ska förtydligas. Löpande arbetsplatsträffar, lokal samverkan och

förvaltningssamverkan är ett viktigt fundament där medarbetare och fackliga representanter ges möjlighet att påverka verksamhetens fortsatta utveckling.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden samt myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor har arbetat med att stärka chefers organisatoriska förutsättningar samt knyta kontakter med nya tänkbara medarbetare genom att erbjuda sommarjobb som sedermera kan leda till framtida anställning.

Servicekommitténs strategi för attraktiv arbetsgivare är att ge medarbetare förutsättningar till delaktighet så att deras idéer tas tillvara.

Inom omvårdnadsnämndens ansvarsområde har arbetet med kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsplan påbörjats. För att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens ska omvårdnadsnämnden med utgångspunkt bland annat från SKR:s Nio strategier möta kompetensutmaningen.

Personalnyckeltal

Förändringar av nämnders ansvarsområden år 2023

År 2023 har förändringar av nämndernas ansvarsområden genomförts vilket påverkar redovisningen av antalet anställda. Socialnämnden upphörde vid utgång av år 2022. Arbetslivs- och socialnämnden är en ny nämnd med ansvar för arbetslivs- och socialförvaltningen. Omvårdnadsnämnden har numera ansvar även för LSS- och socialpsykiatriverksamheterna som tidigare tillhörde socialnämnden. Barn- och utbildningsnämnden har numera ansvar för verksamheten barn och familj som tidigare tillhörde socialnämnden.

Under kommunstyrelsen fanns tidigare två sektorer, ledningsstöd och service. Sektor service är nu en egen förvaltning med tillhörande nämnd, dock utan IT-kontoret. IT-kontoret finns kvar inom kommunstyrelseförvaltningen där kommunstyrelsens ledningsutskott agerar nämnd. Utifrån detta saknas personalnyckeltal i tabellen nedan för servicenämnden samt för arbetslivs- och socialnämnden år 2022.

Antal anställda

Antal anställda (månadsavlönade)	Per den 2023-07-31			Per den 2022-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Service nämnden	234	143	377	-	-	-
Omvårdnadsnämnden	1 459	489	1 948	1 034	296	1 330
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	55	43	98	50	45	95
Myndighetsnämnden	25	10	35	26	11	37
Gemensamma nämnden för alkohol, tobak, receptfria läkemedel	2	2	4	2	2	4
Kultur- och fritidsnämnden	97	80	177	95	81	176
Kommunstyrelsen	125	59	184	349	197	546
Barn- och utbildningsnämnden	1 590	475	2 065	1 564	471	2 035
Arbetslivs- och socialnämnden	132	55	187	-	-	-
Socialnämnden (år 2022)	-	-	-	589	212	801
Totalt	3 712	1 355	5 067	3 705	1 313	5 018

I Falu kommun är 73 procent av medarbetarna i ledande befattning kvinnor. Detta speglar också andelen totalt anställda i kommunen, där 73 procent är kvinnor.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro totalt i		Delårsrapport	Helårsrapport	Helårsrapport
Falu kommun i procent	Trend	År 2023	År 2022	År 2021
Total sjukfrånvaro	↘	6,9	8,0	7,2
Långtidssjukfrånvaro (>59 dagar)	↗	34,6	27,6	26,1
Sjukfrånvaro för kvinnor	↘	7,4	8,5	7,8
Sjukfrånvaro för män	↘	5,5	6,3	5,4
Sjukfrånvaro - 29 år	↘	8,2	9,2	8,3
Sjukfrånvaro 30-49 år	↘	6,4	7,3	6,8
Sjukfrånvaro 50 år -	↘	7,0	8,3	7,3

Den totala sjukfrånvaron har minskat både för kvinnor och män, dock har långtidssjukfrånvaron ökat.

Rekryteringar

Delår perioden januari - juli	Antal annonser	Antal tjänster	Antal sökande	Genomsnitt ansökningar per tjänst
2023	286	464	5335	11,5
2022	342	529	4781	9,2

Under delåret 2023 har antalet inkomna ansökningar till tillsvidaretjänster eller längre vikariat mer än tre månader ökat i förhållande till samma period år 2022. I genomsnitt inkom det 11,5 ansökningar per tjänst år 2023, till skillnad mot år 2022 som genererade ett genomsnitt på 9,2 ansökningar per tjänst.

Kommunkoncernen

Medeltal anställda	2023-08-31 Medeltal anställda	Varav män	Varav kvinnor	2022-12- 31 Medeltal anställda	Varav män	Varav kvinnor
Kopparstaden AB	118	77	41	119	80	39
Falu Energi & Vatten (koncern)	223	160	63	220	158	62
Lugnet i Falun AB	8	6	2	8	6	2
Totalt Falu Stadshus koncern	349	243	106	347	244	103
Räddningstjänsten Dala Mitt	388	362	26	386	364	22

Kopparstaden AB

Inga väsentliga personalförändringar har skett under 2023.

Falu Energi & Vatten (koncern)

Att ha chefer som är trygga i sin roll är en grundläggande förutsättning för att verksamheten ska fungera. Koncernen jobbar aktivt med utbildningar bland annat genom den så kallade chefsakademin och en ledarskapsplattform för att stärka ledarskapet.

Attraktionen på arbetsmarknaden blir bekräftad i ett stort antal sökande till de tjänster som annonseras ut. Ett starkt arbetsgivarvarumärke är avgörande för att säkerställa tillgång till den kompetens som krävs för en hållbar framtid. Noterbart är att rörligheten på arbetsmarknaden nu är högre än tidigare. Hittills under 2023 har det genomförts 35 rekryteringar.

Lugnet i Falun AB

En omorganisation är precis genomförd och en serie av workshops för att tillsammans inom bolaget ta fram mål och vägar dit för den nya organisationen är inledd. Syftet med omorganisationen är bland annat en tydligare fördelning av arbetsuppgifter och effektivare hantering av prioriterade uppgifter.

Bolaget uppmuntrar medarbetarna till kompetensutveckling genom olika kurser samt att nyttja friskvårdstimmen och friskvårdsbidraget. Gemensamma friskvårdsaktiviteter hålls med jämna mellanrum.

Räddningstjänsten Dala Mitt

Inga väsentliga personalförändringar har skett under 2023.

Förväntad utveckling

Det svåra ekonomiska läget påverkar allt och alla – hushållen, välfärden och näringslivet. Sverige bedöms nu vara inne i en lågkonjunktur som botten 2024. Kommunsektorn drabbas genom historiskt låg utveckling av det reala skatteunderlaget åren 2023 – 2024 och många kommuner förväntas redovisa underskott både i år och nästa år. Förändringen har också gått mycket snabbt, från 2000-talets starkaste resultat till de svagaste. Givet att inga nya störningar inträffar i världsekonomin förväntas långsamt förbättrade förutsättningar ge en större konjunkturuppgång 2025 innan ekonomin når balans i slutet av 2026. Sammantaget är det dock mycket stora förändringar som pågår i världsekonomin och det finns en risk för att det uppstår nya obalanser som omkullkastar prognoserna.

Under perioden 2023 – 2026 förväntas skatteunderlaget växa snabbt i nominella termer, i genomsnitt med 4,6 procent per år. Den genomsnittliga ökningen under de senaste tio åren var 4,1 procent. Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under det första halvåret 2023 och likaså lönesumman. En sämre utveckling på arbetsmarknaden främst under 2024 kommer dock att leda till en inbromsning av skatteunderlagets ökningstakt. Därefter ökar skatteunderlaget i snabbare takt när konjunkturen återhämtar sig. I reala termer växer skatteunderlaget endast med 1,3 procent per år 2023 – 2026, att genomföra med de senaste tio årens genomsnitt på 1,6 procent.

Trots den nominella ökningen urholkas kommunsektorns köpkraft alltså drastiskt och att återställa det reala värdet av 2022 års skatteunderlag kommer att dröja ända fram till år 2025. Det innebär tre år av tappad tillväxt och nivån kommer då att vara lägre än den historiska trenden. Det blir med andra ord en varaktig försämring av kommunsektorns köpkraft. Det tuffa ekonomiska läget har redan lett till att kommuner och regioner vidtar åtgärder i form av effektiviseringar och besparingar och i form av att viktiga investeringar skjuts på framtiden. I mitten av september meddelade regeringen att kommuner och regioner får 10 miljarder kronor i höjda generella statsbidrag för 2024. Det är välbehövliga tillskott, men de bedöms ändå inte räcka för att täcka de stora underskott som befaras. För att säkra välfärdens verksamheter behövs långsiktiga och stabila planeringsförutsättningar. Det här väldigt sena beskedet om statsbidragens nivå för 2024 har därför också varit en stor utmaning i kommunernas och regionernas hantering av ekonomin. Det har skapat osäkerhet som går ut över skola, äldreomsorg och sjukvård.

När och hur mycket inflationen dämpas blir avgörande för den ekonomiska utvecklingen framåt. Hur långdragen lågkonjunkturen blir och hur snabbt återhämtningen går är dock förknippat med stor osäkerhet. Men förutsatt att inflationstakten sjunker rejält går även pensionskostnaderna ned 2025 och 2026, nästan lika drastiskt som de ökat. Baserat på ett minskat tryck från pensionskostnader och höga räntekostnader bedömer SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) att kommunernas resultat återhämtar sig under 2025 och 2026. Samtidigt ökar de långsiktiga behoven av välfärd och bristen på arbetskraft när invånarna över 80 år blir allt fler. Kompetensförsörjningen fortsätter med andra ord också att vara en stor utmaning.

I kommunsektorn syns de demografiska förändringarna också i form av stora investeringsbehov och ökade låneskulder. Till stor del handlar det fortfarande om att bygga nya skolor och äldreboenden, men mycket tyder på att kommunerna nu behöver flytta fokus från expansion till underhåll och omställning. Utöver rena underhållsinvesteringar måste mycket av det som byggdes under välfärdsboomen för 50 – 70 år sedan nu renoveras eller ersättas. Sommarens översvämningar har också med stor tydlighet visat på behovet av anpassningar och en omfattande grön omställning för att klara ett förändrat klimat. Kommunerna behöver dessutom ta tillvara möjligheterna som den snabba digitaliseringen ger när det gäller att utforma en långsiktigt hållbar välfärd. På senare tid har det också skett ganska stora förändringar i befolkningsprognoserna, vilket tillsammans med snabbt

stigande bygg- och räntekostnader gör det extra viktigt att hålla god koll på vad som är en realistisk utveckling för den egna kommunen. En risk i nuläget är att stanna kvar i investeringsplaner baserade på mer expansiva befolkningsprognoser än de som faktiskt är aktuella.

I takt med samhällets fortgående digitalisering ställs höga krav på den offentliga sektorn. Man ska parallellt hantera regelefterföljande med en hög grad av effektivitet och kvalitet, samtidigt som man skapar nya digitala tjänster som möter individer och företag med en servicenivå de är vana vid i sin vardag. Ett exempel på det är omvårdnadsförvaltningens kommunikation kring de olika hjälpmedel som finns för att öka medborgarens självständighet. Målet är att välfärdsteknik och digitaliseringens möjligheter ska användas överallt där det går så att mänskliga resurser kan frigöras till personliga möten där det behövs. En tvärsektorieell arbetsgrupp har bildats för att driva det här arbetet framåt.

Utvecklingen av kommunens digitala mognad, det vill säga förmågan att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering, är en viktig faktor att mäta och följa upp. Falu kommun deltar i projektet Digital mognad som SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) driver för att bidra till att kommuners och regioners digitala mognad ska öka. Under hösten 2023 ska en ny DiMiOS-mätning genomföras i syfte att följa upp hur kommunens digitala mognad har utvecklats sedan den förra mätningen år 2020.

Inom VINR-området (våld i nära relationer) finns förslag om förändrad lagstiftning. Om riksdagen beslutar enligt förslaget beräknas förändringen träda i kraft i mars 2024. Förslaget innebär bland annat att barn som hittills varit medföljande till skyddade boenden ska utredas och få egna beslut om placering, vilket då kommer att ske genom barn- och utbildningsnämnden. Detta innebär i sin tur att arbetssätt och samverkan mellan VINR och barn- och familjesektionen behöver anpassas utifrån lagändringen. Under hösten behöver verksamheterna därför gemensamt påbörja förberedande aktiviteter och utarbetande av samverkansrutiner. Regeringen föreslår också att skyddat boende ska regleras och bli en ny placeringsform med kvalitetskrav och krav på tillstånd från IVO (Inspektionen för vård och omsorg). Förändringen förväntas medföra kostnadsökningar för kommunerna. Den finansiering som regeringen föreslår bedöms dock bara täcka lite drygt tio procent av dessa kostnader.

Till följd av klimatförändringar och en ökad hotbild behöver kommunen ha beredskap inom flera riskområden. Några exempel på sådana riskområden är IT-attacker, översvämningar, skogsbränder och varubrist. I oktober 2023 kommer kommunfullmäktige att besluta om Falu kommuns risk- och sårbarhetsanalys (RSA). Den troliga utvecklingen framöver är att riskerna kommer att öka samtidigt som staten kommer att höja kraven på kommunernas arbete rörande dessa frågor.

Hos Falu Energi & Vatten AB pågår förberedelser för att möta kraven på fastighetsnära insamling av avfall. Det nya systemet planeras att tas i drift under 2027. Parallellt med detta sker övertagande av kommunens återvinningsstationer som tidigare hanterats av FTI AB (Förpacknings- och tidningsinsamlingen). För att möta behovet av ett växande Falun påbörjas under året investeringen i ett nytt avloppsreningsverk i Främby. Förväntningen är att verket kommer att tas i drift under 2027. Det pågår också ett arbete för att se vilka möjligheter som finns kring ett utökat samarbete mellan Falu Energi & Vatten AB och Borlänge Energi AB. Uppdraget är initierat av styrelserna i respektive bolag.

Kopparstaden AB befarar att fortsatt lågkonjunktur med ökad arbetslöshet och minskad köpkraft kommer att leda till lägre efterfrågan på lägenheter. Precis som för kommunen leder befarade kostnadsökningar såsom taxehöjningar (inte minst gällande fjärrvärmen), ökade räntekostnader, fortsatt höga byggkostnader samt ökade kostnader för digitalisering och klimatomställning till stora utmaningar för bolaget. Trots fortsatt arbete med effektiviseringar och förbättringar kommer hyrorna att behöva höjas mer än de höjts under de senaste tio åren.

Resultaträkning

mnr

	Not	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31	Prognos 2023-12-31	Budget 2023-12-31
Verksamhetens intäkter	2, 3	459	428	654	623
Verksamhetens kostnader	4, 5	-3 079	-2 849	-4 701	- 4 588
Av- och nedskrivningar	6	-113	-105	-169	-148
Verksamhetens nettokostnader		-2 733	-2 526	-4 216	-4 113
Skatteintäkter	7	2 268	2 177	3 396	3 341
Generella statsbidrag och utjämnning	8	543	536	814	770
Verksamhetens resultat		78	187	-6	-2
Finansiella intäkter	9	44	17	56	41
Finansiella kostnader	10	-48	-14	-64	-38
Resultat efter finansiella poster		74	190	-14	1
Periodens resultat		74	190	-14	1
Upplösning reservering pensionskostnader	11	1	1	2	1
Årets resultat inklusive upplösning		75	191	-12	2

Balansräkning

mnkr	Not	2023-08-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	12	8	10
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	13	3 074	2 911
Maskiner och inventarier	14	168	156
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	15, 16	1 041	1 045
Summa anläggningstillgångar		4 291	4 122
Omsättningstillgångar			
Förråd	17	4	3
Fordringar	18	430	441
Kassa och Bank	19, 20	438	343
Summa omsättningstillgångar		872	788
SUMMA TILLGÅNGAR		5 163	4 910
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER 21			
Eget kapital			
Balanserat resultat		1 864	1 774
Balanserat resultat, reservering		11	12
Årets resultat inklusive återförd reservering		75	90
Summa eget kapital		1 949	1 876
Avsättningar			
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	22	311	261
Andra avsättningar	23	31	29
Summa avsättningar		342	290
Skulder			
Långfristiga skulder	24	1 786	1 737
Kortfristiga skulder	25	1 086	1 007
Summa skulder		2 872	2 744
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		5 163	4 910

Balansräkning

Mnkr

	Not	2023-08-31	2022-12-31
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER	26		
Ansvarförbindelser			
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar		1 199	1 158
Övriga ansvarförbindelser		3 826	3 941
Summa panter och ansvarförbindelser		5 025	5 099

Kassaflödesanalys

mnkr

	<i>Not</i>	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Den löpande verksamheten			
Årets resultat		74	190
<i>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</i>			
Justering för ej likviditetspåverkande poster	27	170	112
Övriga likviditetspåverkande poster	28	-7	-6
Poster som redovisas i annan sektion	29	0	-1
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		237	295
Ökning/minskning förråd och varulager		0	0
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		11	-13
Ökning/minskning kortfristiga skulder		79	-78
Kassaflöde från den löpande verksamheten		327	204
Investeringsverksamheten			
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0	0
Investering i materiella anläggningstillgångar		-287	-163
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		1	1
Erhållet investeringsbidrag		0	0
Återbetalning investeringsbidrag		0	-2
Förändring av långfristiga fordringar		-6	-3
Utlåning till kommunkoncernföretag		10	-100
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-282	-267
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		75	170
Amortering av lån		-25	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		50	170
Årets kassaflöde		95	107
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		343	278
Likvida medel vid årets slut	19	438	385

Noter

Tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR), vilket bland annat innebär att:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed. Värdering av kortfristiga placeringar har gjorts post för poster till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärdet.

Undantag är redovisning av leasingavgifter, se nedan. Redovisningsprinciperna är i övrigt oförändrade jämfört med föregående år.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20% inflytande i. Under året har inga förändringar skett i kommunkoncernens sammansättning.

LKBR samt RKR R17 ställer inte krav på sammanställd redovisning i delårsrapporten, därav upprättas inte någon sammanställd redovisning i denna delårsrapport. Istället redovisas delårsresultat samt helårsprognos för respektive koncernbolag samt resultat- och balansräkning för de kommunala koncernföretagen, utan elimineringar. De bolag som är undantagna från sammanställd redovisning i årsbokslutet är även exkluderade i delårsbokslutet. En fullständig sammanställd redovisning upprättas i samband med årsbokslut.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten.

Som jämförelsestörande betraktas poster som är sällan förekommande och överstiger 10 mnkr. Från och med 2019 redovisas kommunens realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar samt intäkter från gatukostnads- och exploateringsersättningar som jämförelsestörande.

INTÄKTER

Redovisning av skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKR:s augustiprognos i enlighet med rekommendation RKR R2 Intäkter. Kommunalskatten periodiseras, vilket innebär att kommunen i bokslutet har bokfört en preliminär slutavräkning för 2022 och periodens del av preliminär slutavräkning för 2023.

Redovisning av statsbidrag

Redovisning av statsbidrag sker i enlighet med RKR R2 Intäkter, vilket innebär att det redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner. Ett villkorat bidrag eller kostnadsersättning intäktsredovisas i takt med att villkoren bedöms vara uppfyllda och det bedöms säkert att bidraget kommer att erhållas. Generella statsbidrag intäktsredovisas successivt med jämn fördelning över den tid som bidraget avser.

Övriga intäkter

Försäljning av varor och tjänster redovisas vid leverans till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljningen redovisas efter avdrag för moms och rabatter. I koncernredovisningen elimineras koncernintern försäljning. Övriga intäkter som intjänats intäktsredovisas enligt följande:

Hysesintäkter i den period uthyrningen avser, ränteintäkter i enlighet med effektiv avkastning samt erhållen utdelning när rätten att erhålla utdelning bedöms som säker.

Rekommendation RKR R2 Intäkter anger att gällande exploateringsersättning, gatukostnadsersättning och investeringsbidrag så kan periodisering via balansräkningen endast ske vid offentliga bidrag. Det innebär att övriga bidrag och ersättningar ska resultatföras när tillgången är färdigställd och tagen i bruk, och då kommunen fullgjort sina åtaganden gentemot motparten.

KOSTNADER**Avskrivning immateriella tillgångar**

Avskrivning av immateriella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. De avskrivningstider som tillämpas är fem år samt sju år. Den längre avskrivningstiden motiveras av att det nya intranätet är konstruerat för att vara i bruk längre än sju år.

Avskrivning maskiner och inventarier

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgång görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden. Följande avskrivningstider tillämpas: 3, 5, 10, 20, 33 år.

Avskrivningar mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar

Från och med 2015 tillämpas komponentavskrivning för kommunens förvaltningsfastigheter. Avskrivningarna beräknas då separat för komponenter där skillnaden i förbrukningen bedömts vara väsentlig. För fritidsanläggningar, gator och vägar används fortfarande linjär avskrivning för hela anläggningarna. Avskrivning görs då för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Avskrivningsmetod - komponentavskrivning Komponenter har beräknats separat på större byggnader inom respektive fastighet. Byggnaderna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar. Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme, 50 år
- Stomkompletteringar., innerväggar, m.m., 20-40 år

- Installationer; värme, el, VVS, ventilation mm, 20-40 år
- Yttre ytskikt; fasader, yttertak mm, 20-30 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning mm, 10-15 år

Avskrivningsmetod - linjär avskrivning

På fritidsanläggningar, gator och vägar tillämpas linjär avskrivning, det vill säga lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk. Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 25, 33, 50 år. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden. Individuella bedömningar av nyttjandeperioden kan förkomma, vilken därmed kan avvika från kommunens normala avskrivningstider. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, tekniskskiften, organisationsförändringar). Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker från tidigare fastställd avskrivningstid ändras avskrivningstiden alltid om den bedöms vara kortare.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett halvt prisbasbelopp och gäller som gemensam gräns för materiella och immateriella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

Långfristiga skulder

Kommunen har, i avsikt att sprida ränterisken i lånestocken, löpande förfall av externa lån, vilket innebär att lånen sätts om regelbundet med relativt korta intervall. Lån som ska sättas om betraktas som långfristiga. Endast lån som inte kommer att sättas om har i redovisningen hanterats som kortfristiga.

Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS21. Pensionsåtaganden för anställda i företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt BFNAR 2012:1 (K3). För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse. I 2010 års bokslut gjordes reservering för delar av pensionsåtagandet, vilket intjänades före 1998, inom kommunens eget kapital. Reserveringen är avsedd att täcka delar av kostnadsökningen för den så kallade "bromsen" under kommande år. Den särskilda löneskatten på pensionskostnaden har periodiserats. 2023 års löneskatt för perioden belastar resultatet.

Semesterlöneskuld

I delårsbokslutet har semesterlöneskuldens säsongsvariation en resultatpåverkande effekt. Under vårmånaderna byggs semesterlöneskulden upp och semesteruttaget är stort under sommaren och bidrar till en minskad semesterlöneskuld som åter byggs upp genom nytt intjänande resten av året, därav den relativt höga förbrukningen under perioden.

Leasingavtal

En översyn och genomgång av leasingavtal påbörjades under 2022. Till och med bokslutsdagen har avtal för lös egendom gått igenom och en omklassificering till finansiell leasing har skett för ett antal avtal. Under 2023 kommer genomgång av leasingavtal avseende fast egendom att påbörjas.

Not 2 Verksamhetens intäkter

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Försäljningsintäkter	32	25
Taxor och avgifter	103	93
Hyror och arrenden	62	56
Bidrag	186	179
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	74	73
Gatukostnads- och exploateringsersättningar	2	1
Realisationsvinster	0	1
Summa verksamhetens intäkter	459	428

Not 3 Jämförelsestörande poster

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Gatukostnads- och exploateringsersättningar	2	1
Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar	0	1
Ersättning för höga sjuklönekostnader	0	20
Kostnader för sjuklöner, som ersatts av staten	0	-20
Coronarelaterade kostnader	0	-13
Summa jämförelsestörande poster	2	-11

Not 4 Verksamhetens kostnader

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Löner och sociala avgifter	-1 607	-1 536
Pensionskostnader	-197	-134
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-6	-5
Bränsle, energi och vatten	-48	-41
Köp av huvudverksamhet	-647	-577
Lokal- och markhyror	-141	-108
Lämnade bidrag	-113	-119
Övriga kostnader	-319	-329
Förändring av avsättning	-1	0
Summa verksamhetens kostnader	-3 079	-2 849

Not 5 Revisionskostnader

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Kostnad för räkenskapsrevision		
Sakkunnigt biträde	-0,0	-0,0
Förtroendevalda	-0,0	-0,0
Total kostnad för räkenskapsrevision	-0,0	-0,0
Kostnad för övrig revision		
Sakkunnigt biträde	-1,0	-1,0
Förtroendevalda	-0,4	-0,2
Total kostnad för övrig revision	-1,4	-1,2
Total kostnad revision	-1,4	-1,2

Not 6 Av- och nedskrivningar

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Avskrivning immateriella tillgångar	-3	-3
Avskrivning byggnader och anläggningar	-85	-81
Avskrivning maskiner och inventarier	-25	-21
Summa avskrivningar	-113	-105

Not 7 Skatteintäkter

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Preliminär kommunalskatt	2 234	2 114
Preliminär slutavräkning innevarande år	21	41
Slutavräkningsdifferens föregående år	13	21
Summa skatteintäkter	2 268	2 177

Not 8 Generella statsbidrag och utjämning

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 - 2022-08-31
Inkomstutjämningsbidrag	361	333
Kostnadsutjämningsbidrag/-avgift	-34	-41
Regleringsbidrag	93	110
Generella statsbidrag	4	11
LSS-utjämning	22	29
Kommunal fastighetsavgift	97	93
Summa generella statsbidrag och utjämning	543	536

Not 9 Finansiella intäkter

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Utdelning på aktier och andelar	22	5
Borgensavgifter koncernbolag	8	8
Ränteintäkter från koncernbolag	14	4
Resultatandel från andel i kommanditbolag	0	0
Summa finansiella intäkter	44	17

Not 10 Finansiella kostnader

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Räntekostnader	-21	-7
Ränta på pensionsavsättningar	-27	-6
Övriga finansiella kostnader	0	-1
Summa finansiella kostnader	-48	-14

Not 11 Upplösning reservering för pensionskostnader

2010 gjordes en reservering inom eget kapital för att täcka ökade pensionskostnader för den så kallade "Bromsen" som slog till 2010 och som kommer att innebära ökade pensionskostnader för kommunen under många år framöver.

	2023-01-01 -2023-08-31	2022-01-01 -2022-08-31
Upplösning för ökade pensionskostnader	1	1
Summa	1	1

Not 12 Immateriella anläggningstillgångar

	2023-08-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	33	32
Årets inköp	-	0
Försäljningar/utrangeringar	-1	0
Omklassificeringar	0	1
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	32	33
Ingående avskrivningar	-19	-15
Försäljningar/utrangeringar	1	0
Årets avskrivningar	-3	-4
Utgående ackumulerade avskrivningar	-20	-19
Ingående avskrivningar	-4	-4
Årets nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4	-4
Utgående redovisat värde	8	10
Genomsnittlig avskrivningstid (år)	4,3	4,5

Not 13 Mark, byggnader och tekniska anläggningar

	2023-08-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	4 593	4 334
Försäljningar/utrangeringar	-18	-26
Omklassificering från pågående nyanläggningar	126	286
Övriga omklassificeringar	2	-1
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 703	4 593
Ingående avskrivningar	-1 856	-1 754
Försäljningar/utrangeringar	17	22
Omklassificeringar	0	0
Årets avskrivningar	-85	-124
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 924	-1 856
Ingående nedskrivningar	-52	-52
Årets nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-52	-52
Pågående nyanläggningar		
Ingående balans	226	234
Årets utgifter	287	312
Intäktsfört till resultaträkningen	0	1
Kostnadsfört till resultaträkningen	0	0
Avskrivningar	-	0
Under året genomförda omfördelningar	-166	-321
Omklassificering till investeringsbidrag	0	0
Utgående balans	347	226
Utgående redovisat värde	3 074	2 911
Avskrivningstid (år)	10-50	10-50
Genomsnittlig avskrivningstid (år)	33,5	22,9

Not 14 Maskiner och inventarier

	2023-08-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	490	471
Försäljningar/utrangeringar	-4	-16
Årets inköp	1	0
Omklassificering från pågående nyanläggningar	39	34
Övriga omklassificeringar	-2	1
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	524	490
Ingående avskrivningar	-333	-315
Försäljningar/utrangeringar	2	16
Årets avskrivningar	-25	-34
Utgående ackumulerade avskrivningar	-356	-333
Ingående nedskrivningar	-1	-1
Årets nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-1	-1
Utgående redovisat värde	168	156
<i>Därav finansiell leasing</i>	<i>4</i>	<i>3</i>
Avskrivningstid	3-33 år	3-33 år
Genomsnittlig avskrivningstid (år)	7,64	5,1

Not 15 Finansiella anläggningstillgångar

	2023-08-31	2022-12-31
Aktier i koncernföretag	14	14
Långfristig fordran och utlåning koncern	990	1 000
Bostadsrätter	0	0
Övriga aktier och andelar	21	15
FH Lugnet KB resultatandel	16	16
Redovisat värde vid årets slut	1 041	1 045

Not 16 Finansiella anläggningstillgångar

	2023-08-31	2022-12-31
Övriga aktier och andelar		
Ingående värde	14,7	11,3
Tillkommande andelar	5,8	3,4
Avgående andelar	0,0	0,0
Utgående värde	20,5	14,7
<i>Innehavet av övriga aktier och andelar utgörs av följande:</i>		
Övriga aktier	0,6	0,6
Andelskapital i Dala Vindkraft EF	1,6	1,6
Andelskapital i Kommuninvest EF	18,3	12,5
Summa	20,5	14,7
Aktier i koncernföretag		
Ingående värde	14,2	14,2
Utgående värde	14,2	14,2
<i>Innehavet av aktier i koncernföretag utgörs av följande innehav:</i>		
Falu P	0,1	0,1
Falu Stadshus AB	0,5	0,5
Dala Airport AB	3,5	3,5
Visit Södra Dalarna AB	0,0	0,0
Västra Falun Fastighets AB	0,1	0,1
Frauenzimmer AB	10,0	10,0
Summa	14,2	14,2
Långfristiga fordringar		
Ingående värde	1 000,0	875,0
Tillkommande fordringar	15,0	125,0
Avgående fordringar	-25,0	0,0
Utgående värde	990,0	1 000,0
<i>Långfristiga fordringar utgörs av följande:</i>		
Utlämnade lån, övriga	0,6	0,6
Utlämnade lån, koncernföretag	990,0	1 000,0
Värdereglering långfristiga fordringar	-0,6	-0,6
Summa	990,0	1 000,0
Bostadsrätter		
Ingående värde	0,2	0,2
Sålda bostadsrätter	0,0	0,0
Utgående värde	0,2	0,2

Resultatandelar		
Ingående värde	15,8	16,3
Årets resultatandel FH Lugnet KB	0	-0,5
Utgående värde	15,8	15,8
Totalsumma	1 040,7	1 044,9

Not 17 Förråd m.m.

	2023-08-31	2022-12-31
Exploateringsmark	4	3
Redovisat värde vid årets slut	4	3

Not 18 Fordringar

	2023-08-31	2022-12-31
Kundfordringar	11	33
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	125	86
Mervärdeskattefordringar	26	34
Kortfristiga fordringar hos koncernföretag	15	5
Kommunal fastighetsavgift	125	118
Upplupna skatteintäkter	104	156
Tomtlikvider	0	0
Fordringar för statsbidrag	18	6
Övriga kortfristiga fordringar	6	3
Redovisat värde vid årets slut	430	441

Not 19 Kassa och bank

	2023-08-31	2022-12-31
Kassa	0	0
Bank	2	2
Koncernkonto	436	341
	438	343

Not 20 Specifikation koncernkonto

	2023-08-31	2022-12-31
Koncernkonto i Swedbank		
Falu kommun	7	68
Falu Energi & Vatten AB	259	115
Falu Elnät AB	73	55
Falu Pellets AB	0	2
Kopparstaden AB	79	82
Kopparstaden Förvaltning AB	1	0
Falu Stadshus AB	26	19
Frauenzimmer AB	0	1
Förvaltningsbolaget Högskolefastigheten Lugnet KB	2	-4
Västra Falun Fastighets AB	4	4
Lugnet i Falun AB	-15	-1
	436	341

Not 21 Eget kapital

	2023-08-31	2022-12-31
Eget kapital		
Ingående eget kapital	1 687	1 675
Avsättning till resultatutjämningsreserv	-7	-78
Resultatutjämningsreserv	184	177
Reservering för pensionskostnader "Bromsen"	12	14
lanspråktagande reservering pensioner "Bromsen"	-1	-2
Återföring reservering pensionskostnader	1	2
Årets resultat	74	88
Utgående eget kapital	1 949	1 876
<i>Årets resultat inklusive återförd reservering</i>	75	90

Not 22 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2023-08-31	2022-12-31
Avsatt till pensioner		
Pensionsbehållning	3	3
Förmånsbestämd/kompletterande pension	225	183
Särskild avtalspension	0	1
Visstidspensioner	0	1
Pension till efterlevande	4	4
PA-KL pensioner	18	18
Löneskatt	61	51
Summa avsatt till pensioner	311	261
Antal visstidsförordnanden		
Politiker	2	0
Tjänstemän	5	8
Ingående avsättning	261	258
Nyintjänad pension	26	3
Ränte- och basbeloppsuppräknings	19	5
Övrigt	2	3
Årets utbetalningar	-7	-9
Förändring av löneskatt	10	1
Utgående avsättning	311	261
Utredningsgrad	98%	98%

Utredningsgrad: den del av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning.

Not 23 Andra avsättningar

	2023-08-31	2022-12-31
Avsättning för parkeringsanläggning		
Redovisat värde vid periodens början	12	12
Nya avsättningar	1	0
Utgående avsättningar	13	12
Avsatt för sluttäckning deponi		
Redovisat värde vid årets början	18	19
lanspråktagna avsättningar	-0	-1
Utgående avsättning	18	18
Summa andra avsättningar	31	29

Not 24 Långfristiga skulder

	2023-08-31	2022-12-31
Ingående låneskuld	1 683	1 439
Nyupplåningar under året	76	245
Årets amortering	-25	-1
Utgående låneskuld	1 734	1 683
Långfristiga skulder		
Skulder till kreditinstitut	740	680
Förmedlade lån till de kommunala bolagen	990	1 000
Långfristig leasingskuld	4	3
Summa	1 734	1 683
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år		
Investeringsbidrag	52	54
återstående antal år (vägt snitt) 26 år		
Summa förutbetalda intäkter	52	54
Summa långfristiga skulder	1 786	1 737
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut	2023-08-31	2022-12-31
Genomsnittlig ränta	1,4%	0,7%
Genomsnittlig räntebindningstid	2,2 år	2,6 år
Lån som förfaller inom (mnkr):		
1 år	230	180
2-4 år	460	400
5 år eller senare	50	100
Marknadsvärden ränteswappar		
Säkrad låneskuld, egna lån	0	0
Marknadsvärde ränteswappar 3MSTIBOR	0	0
Förändringar under året:		
Säkrad låneskuld, förmedlade lån	450	450
Marknadsvärde ränteswappar 3MSTIBOR	-34	-37

Not 25 Kortfristiga skulder

	2023-08-31	2022-12-31
Skulder till koncernföretag	445	279
Leverantörsskulder	244	247
Moms och punktskatter	1	2
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	42	38
Skulder för statsbidrag	34	16
Övriga kortfristiga skulder	20	16
Upplupna personalkostnader	210	306
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	90	105
Summa kortfristiga skulder	1 086	1 009

Not 26 Ansvarsförbindelser

Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna och som inte heller har täckning i pensionsstiftelses förmögenhet.

	2023-08-31	2022-12-31
Ingående pensionsförpliktelse	1 158	1230
<i>Nya förpliktelser och förändringar under året:</i>		
Ränte- och basbeloppsuppräknningar	74	27
Övrig post	3	-1
Nyintjänad pension	-1	0
Årets utbetalningar	-43	-59
Byte av tryggande	0	-25
Förändring av löneskatt	8	-14
Utgående pensionsförpliktelse	1 199	1 158
Ansvarsförbindelser för pensionsförpliktelser		
Intjänad pensionsrätt	794	765
Livränta	29	28
Utgående pension till efterlevande	17	16
PA-KL pensioner	117	116
Löneskatt 24,26 %	232	224
Visstidspension, förtroendevalda	8	7
Löneskatt vistidspension, förtroendevalda	2	2
Summa	1 199	1 158

Övriga ansvarsförbindelser

Kommunal borgen bostadsbolag Kopparstaden AB	1 105	1 205
Kommunal borgen övriga kommunal helägda bolag	2 653	2 670
Kommunal borgen för delägda bolag	1	2
Föreningar och organisationer	67	64
Summa	3 826	3 941
<i>Varav lån hos Kommuninvest</i>	<i>3 758</i>	<i>3 925</i>

Falu kommun har i september 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 294 kommuner och regioner som var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening 31 augusti 2023 har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Falu kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per den 30 juni 2023 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 597 996 mnkr och totala tillgångar till 587 746 mnkr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 5 146 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 5 125 mnkr.

Not 27 Justering för poster som inte ingår i kassaflödet

	2023-08-31	2022-08-31
Avskrivningar	113	105
Utrangeringar	2	0
Avsatt till pensioner	57	8
Resultatandel Lugnet KB	0	1
Upplösning offentliga investeringsbidrag	-2	-1
Övriga ej likviditetspåverkande poster	0	-1
Summa	170	112

Not 28 Övriga likviditetspåverkande poster som hör till den löpande verksamheten

	2023-08-31	2022-08-31
Utbetalning av avsättningar för pensioner	-7	-6
Summa	-7	-6

Not 29 Poster som redovisas i annan sektion

	2023-08-31	2022-08-31
Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar	0	-1
Summa	0	-1

Principer för drift- och investeringsredovisning

Allmänt

Den ekonomiska styrningen sker bland annat genom att kommunfullmäktige i budget anvisar resurser till kommunstyrelsen och nämnderna för verksamhet (drift) och investeringar. Fullmäktiges budget utgör därmed en gräns för omfattningen av verksamheten och investeringarna.

Inför varje verksamhetsår beslutar kommunfullmäktige i juni om en Årsplan med budget för nästkommande år och de två efterföljande åren. I budget anvisar fullmäktige resurser för verksamhet till kommunstyrelsen och nämnderna. Från början av juni till slutet av september upprättar kommunstyrelsen och nämnderna sedan verksamhetsplaner inklusive internbudget för sina ansvarsområden.

Driftbudget

Fullmäktige tilldelar nämnderna nettoanslag för att bedriva verksamhet. Omdisponering av anslag mellan verksamhetsområden och nämnder samt tilläggsanslag kan beslutas av kommunfullmäktige under året. I internredovisningen hanteras nettoanslaget för respektive nämnd som en intäkt i form av erhållet kommunbidrag och för den kommunövergripande finansieringen som en kostnad i form av lämnat kommunbidrag. Kommunbidraget tillsammans med nämndens externa och interna intäkter utgör den yttre ram inom vilken verksamheten ska bedrivas. Nämnderna fördelar kommunfullmäktiges nettoanslag vidare i sin internbudget. Det sker brutto uppdelat på intäkter och kostnader samt på de delverksamheter och organisatoriska enheter som respektive nämnd bestämmer. Omdisponering av dessa anslag under året får ske genom nämndbeslut, så länge de inte påverkar kommunfullmäktiges nettoanslag.

Investeringsbudget

I Årsplan med budget anvisar fullmäktige även resurser för investeringar till kommunstyrelsen och nämnderna. Kommunfullmäktige tilldelar nämnderna ett ramanslag netto, men med restriktioner enligt fastställda disponeringsregler. Investeringar för kommunkoncernens bolag och dess finansiering regleras genom bolagsordningarna och kommunens företagspolicy. Fullmäktige ska också beredas tillfälle att ta ställning innan beslut fattas i bolagen som är av principiell betydelse eller annars av större vikt.

Internredovisningsprinciper

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna utgör en del av omvärlden. Det innebär att jämfört med resultaträkningens intäkter och kostnader, som enbart innehåller kommunexterna poster, har driftredovisningen påförts även kommuninterna poster, såsom köp och försäljning mellan nämnder och verksamheter. Omvänt finns det poster i resultaträkningen som inte ingår i driftredovisningen eller som simuleras kalkylmässigt.

Poster som finns i resultaträkningen, men inte i driftredovisningen, är skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, finansiella intäkter och kostnader samt extraordinära poster. Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är personalomkostnader och kapitalkostnader. Det finns även gemensamma kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering samt gemensamma kostnader som fördelas med schabloner.

DRIFTREDOVISNING

Investeringsredovisningens utgifter består av kommunexterna utgifter. All kommunkoncernintern fakturering sker utan vinstpålägg. Undantaget utgörs av försäljning av el samt bostadsföretagets uthyrning av bostäder och lokaler, som sker på affärsmässiga grunder.

Bilden nedan beskriver hur driftsredovisningen och investeringsredovisningen hänger samman med årsredovisningens övriga delar.

DRIFTREDOVISNING	Intäkter	Kostnader	Utfall
Samtliga ansvarsnivåer			
Omvårdnadsnämnden	1 031	-1 070	-40
Myndighetsnämnden	19	-20	-1
Kultur- och fritidsnämnden	176	-189	-13
Miljö & samhällsbyggnadsnämnden	128	-131	-3
Barn- och utbildningsnämnden	1 357	-1 362	-6
Arbetslivs- och socialnämnden	210	-205	5
Revision	2	-2	0
Kommunstyrelsen, varav:	266	-232	35
<i>kommunstyrelseförvaltning</i>	149	-136	12
<i>kommundirektör</i>	4	-3	1
<i>ej förvaltn. anknuten verksamhet</i>	81	-81	1
<i>beslutsorgan</i>	32	-12	21
Servicekommittén	486	-499	-14
Gem.nämnd Upphandlingssamverkan	4	-4	0
Gem.nämnd Alkoholhandläggning och toba	6	-4	2
Valnämnd	0	0	0
Överförmyndaren	4	-3	1
X Kommunövergripande finansierin	2 912	-2 805	107
Totalt driftverksamheten	6 600	-6 526	74
Justeras: poster som ej är hänförliga till verksamhetens intäkter och kostnader i resultaträkningen	-6 140	3 446	-2 694
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen	459	-3 079	-2 620

INVESTERINGSREDOVISNING	
<i>Nämnd/sector</i>	
Kommunstyrelsen	37
Servicekommittén	187
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	50
Omvårdnadsnämnden	1
Kultur- och fritidsnämnden	9
Barn- och utbildningsnämnden	4
Summa enligt investeringsredovisning	287

RESULTATRÄKNING	
Verksamhetens intäkter	459
Verksamhetens kostnader	-3 079
Avskrivningar	-113
Nettokostnader	-2 733
Skatteintäkter och bidrag	2 811
Verksamhetens resultat	78
Finansnetto	-4
Årets resultat	74

BALANSRÄKNING	
Anläggningstillgångar	4 291
varav avskrivningar	-113
varav nya investeringar	287
Omsättningstillgångar	872
Summa tillgångar	5 163
Eget kapital	1 949
varav årets resultat	74
Avsättningar	342
Skulder	2 872
Summa eget kapital och skulder	5 163

KASSAFLÖDESANALYS	
Årets resultat	74
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	163
Förändring lager, fordringar och skulder	90
Löpande verksamhet	327
Investeringsverksamhet	-282
varav nya investeringar	-287
Finansieringsverksamhet	50
Årets kassaflöde	95

Driftredovisning

Ekonomiskt utfall för verksamheterna per 31 augusti 2023

Det ekonomiska utfallet per sista augusti för kommunen uppgår till cirka 74 mnkr vilket är drygt 6 mnkr högre än budget per sista augusti. Det budgeterade årsresultatet om 1,1 mnkr för 2023 motsvarar 0 procent av skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning, vilket är betydligt lägre än kommunens mål för god ekonomisk hushållning om 2 procent. De största negativa avvikelserna jämfört med budget finns hos omvårdnadsnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt servicenämnden medan de största positiva avvikelserna finns inom arbetslivs- och socialförvaltningen och kommunstyrelsen. Nämndernas utfall och prognos jämfört med budget och föregående års utfall beskrivs nedan.

Mer utförlig information om nämndernas ekonomiska utfall återfinns i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

DRIFTREDOVISNING PER 31 AUG (belopp i mnkr)	Utfall Intäkter		Utfall Kostnader		Utfall Nettokostnad		Budgetram jan-aug	Budget- avvikelse
	Innev.år	Fg år	Innev.år	Fg år	Innev.år	Fg år	Innev.år	Innev.år
Omvårdnadsnämnd	124,3	131,8	-1 070,3	-985,4	-946,0	-853,6	906,4	-39,6
Myndighetsnämnd	10,2	11,5	-19,5	-18,6	-9,3	-7,1	8,5	-0,8
Kultur- och fritidsnämnd	24,5	18,3	-189,3	-159,5	-164,8	-141,2	151,8	-13,0
Miljö & samhällsbyggnadsnämnd	29,5	28,0	-131,4	-113,2	-101,9	-85,2	98,5	-3,4
Barn- och utbildningsnämnd	188,4	187,4	-1 362,2	-1 301,1	-1 173,8	-1 113,7	1 168,3	-5,5
Arbetslivs- och socialnämnd	54,6	48,7	-204,7	-194,0	-150,1	-145,3	155,3	5,2
Revision	0,0	0,0	-1,7	-1,3	-1,7	-1,3	1,8	0,2
Kommunstyrelsen, varav:	95,7	94,4	-231,7	-232,7	-136,0	-138,3	170,7	34,7
<i>kommunstyrelseförvaltning</i>	95,0	93,9	-136,4	-140,7	-41,4	-46,8	53,8	12,4
<i>kommundirektör</i>	0,6	0,2	-2,9	-2,6	-2,3	-2,4	3,4	1,0
<i>ej förvaltningsank. verksamhet</i>	0,1	0,2	-80,8	-71,8	-80,7	-71,6	81,3	0,6
<i>beslutsorgan</i>	0,0	0,1	-11,6	-17,6	-11,6	-17,5	32,2	20,7
Servicenämnd	485,9	425,4	-499,3	-428,2	-13,4	-2,8	-0,2	-13,7
Gem nämnd upphandlingssamv.	0,0	-0,1	-4,2	-3,8	-4,2	-3,9	4,3	0,2
Gem nämnd alkoholhandl/tobak	5,6	4,8	-3,7	-3,2	1,9	1,6	0,0	1,9
Valnämnd	0,0	0,0	-0,1	-1,5	-0,1	-1,5	0,2	0,1
Överförmyndaren	0,0	0,0	-2,9	-3,2	-2,9	-3,2	3,5	0,7
SUMMA verksamheter drift	1 018,7	950,2	-3 720,9	-3 445,5	-2 702,3	-2 495,5	2 669,0	-33,2
Kommunövergrip. finansiering	2 911,8	2 753,7	-2 804,8	-2 622,0	107,0	131,7	67,3	39,6
Totalt driftverksamheten	3 930,5	3 703,9	-6 525,7	-6 067,5	-2 595,2	-2 363,6	2 736,6	6,4
Justeras: poster som ej är hänförliga till verksamhetens intäkter och kostnader i resultaträkningen	-3 471,2	-3 275,8	3 446,5	3 218,0	-24,7	-57,9	-5 311,6	-51,0
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen	459,3	428,1	-3 079,2	-2 849,5	-2 620,0	-2 421,5	-2 574,9	-44,6

DRIFTREDOVISNING

DRIFTREDOVISNING, ÅRSPROGNOS PER 31 AUG (belopp i mnkr)	Årsprognos Intäkter		Årsprognos Kostnader		Årsprognos Nettokostnad		Budgettram jan-dec	Budget- avvikelse
	Innev.år	Fg år	Innev.år	Fg år	Innev.år	Fg år	Innev.år	Innev.år
Omvårdnadsnämnd	181,1	185,8	-1 599,1	-1 490,9	-1 418,0	-1 305,1	1 377,7	-40,3
Myndighetsnämnd	13,1	15,3	-30,2	-29,3	-17,1	-14,0	15,4	-1,7
Kultur- och fritidsnämnd	43,5	31,9	-275,0	-242,8	-231,5	-210,9	225,5	-6,0
Miljö & samhällsbyggnadsnämnd	43,3	50,7	-222,9	-191,4	-179,6	-140,7	154,0	-25,6
Barn- och utbildningsnämnd	284,3	288,6	-2 138,3	-2 027,5	-1 854,0	-1 738,9	1 814,8	-39,2
Arbetslivs- och socialnämnd	73,3	70,7	-312,7	-304,4	-239,4	-233,7	235,2	-4,2
Revision	0,0	0,0	-2,7	-2,5	-2,7	-2,5	2,7	0,0
Kommunstyrelsen, varav:	142,6	139,8	-375,5	-365,3	-232,9	-225,5	258,8	25,9
<i>kommunstyrelseförvaltning</i>	142,6	139,8	-224,9	-216,7	-82,3	-76,9	83,4	1,0
<i>kommundirektör</i>	0,0	0,0	-3,7	-3,9	-3,7	-3,9	5,1	1,4
<i>ej förvaltningsank. verksamhet</i>	0,0	0,0	-123,7	-112,5	-123,7	-112,5	122,0	-1,8
<i>beslutsorgan</i>	0,0	0,0	-23,2	-32,2	-23,2	-32,2	48,4	25,2
Servicenämnd	730,2	648,5	-749,3	-668,3	-19,1	-19,8	7,3	-11,8
Gem nämnd upphandlingssamv.	0,0	0,0	-6,5	-6,2	-6,5	-6,2	6,5	0,0
Gem nämnd alkoholhand/tobak	5,1	4,8	-5,1	-4,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnd	0,0	1,1	-0,2	-3,7	-0,2	-2,6	0,2	0,0
Överförmyndaren	0,0	0,0	-5,3	-5,1	-5,3	-5,1	5,3	0,0
SUMMA verksamheter drift	1 516,4	1 437,1	-5 722,8	-5 342,1	-4 206,4	-3 905,0	4 103,4	-103,1
Kommunövergripande finansiering	4 352,6	4 152,0	-4 263,2	-3 980,7	89,4	171,3	1,1	88,3
Totalt driftverksamheten	5 869,0	5 589,1	-9 986,0	-9 322,8	-4 117,0	-3 733,7	4 097,1	-14,8
Justeras: poster som ej är hänförliga till verksamhetens intäkter och kostnader i resultaträkningen	-5 214,5	-4 982,1	5 284,0	4 923,8	69,5	-58	-8 060,4	-70,4
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen	654,5	607,0	-4 702,0	-4 399,0	-4 047,5	-3 792,0	-3 963,3	-85,2

Omvårdnadsnämnden

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om cirka 40 mnkr per sista augusti. De största förklaringarna till det negativa resultatet är höga volymer och platsbrist på vård- och omsorgsboende. Bristen på platser leder till höga kostnader för utskrivningsklara från Region Dalarna samt till höga kostnader inom hemtjänsten för personer med behov av hög omsorg.

Positiv avvikelse om drygt 18 mnkr bland intäkter förklaras av högre intäkter kopplat till taxor och avgifter, hyror samt stats- och driftbidrag som inte var budgeterade för. Taxorna och hyrorna är kopplade till prisbasbeloppet respektive inflationen, vilka ökat mer än budgeterat.

Kostnaderna överstiger budget med cirka 58 mnkr. Högre kostnader för köp av huvudverksamhet är till största delen kopplat till utskrivningsklara från Region Dalarna med cirka 9 mnkr. Bristen på platser inom vård- och omsorgsboende har gjort att möjligheten att ta emot färdigbehandlade patienter från Regionen inte har kunnat motsvara behovet. Kostnader för personlig assistans avviker med cirka 6 mnkr. En lagändring kom vid årsskiftet där bedömningen av assistans är något generösare vilket upplevs ha påverkat antalet timmar som beviljas.

Personalkostnaderna överstiger budget med drygt 26 mnkr. Förklaring till avvikelsen är främst att kostnader för kvalificerad övertid uppgår till cirka 10 mnkr för perioden samt att kostnader för bonusar till vikarier samt personal som byter semesterveckor uppgår till drygt 9 mnkr. Sjukfrånvaron har varit hög vilket resulterat i höga sjuklönekostnader, men också högre andel vikarier i verksamheten vilket lett till höga kostnader för timavlönade.

En negativ avvikelse bland övriga kostnader om drygt 17 mnkr förklaras av högre kostnader för städning, förbrukningsmaterial och livsmedel. Dels på grund av coronapandemin, där nya rutiner kring hygienflöden har ökat förbrukningen samt frekvensen av till exempel städning, dels på grund av inflationen som lett till högre priser. Även kostnaden för inhyrd personal överstiger budget med cirka 5 mnkr. Kostnaderna härrör sig till inhyrda sjuksköterskor inom hälso- och sjukvårdssektionen, där svårigheter med rekrytering av sköterskor har lett till ett behov av inhyrd personal.

Nämndens intäkter är drygt 52 mnkr högre och kostnaderna är cirka 85 mnkr högre jämfört mot samma period föregående år. Högre intäkter förklaras främst av en högre budgetram. Högre kostnader förklaras framför allt av köp av huvudverksamhet samt personalkostnader.

Inom köp av huvudverksamhet har kostnaderna för personlig assistans, utskrivningsklara samt externa placeringar inom socialpsykiatri ökat jämfört med förra året. Ökningen kopplas till ökade volymer både i antal och i komplexitet.

Personalkostnaderna är drygt 60 mnkr högre än föregående år. Ökade volymer och komplexare ärenden bidrar till behov av mer personal. Samtidigt har verksamheterna inte kunnat parera bemanningen mot volymerna fullt ut.

Nämnden prognostiserar ett negativt årsresultat om drygt 40 mnkr. Avvikelsen mot budget förklaras till största delen av höga personalkostnader. Även högre kostnader avseende utskrivningsklara, förbrukningsmaterial, livsmedel och inhyrd personal påverkar prognosen negativt.

Åtgärder vid underskott

En åtgärdsplan har tagits fram för att nå en budget i balans. Ett arbete har påbörjats kring riktlinjer för myndighetsbeslut samt att uppföljningar av beslut ska göras. Tätare ekonomiska uppföljningar på alla nivåer kommer att ske där åtgärder tas fram per enhet för att nå en budget i balans.

Nämndens största kostnadspost är personalkostnader och ett stort arbete kring bemanningsoptimering pågår inom alla sektioner. I takt med att kompetensförsörjningen blir mer och mer utmanande för verksamheterna behöver nya arbetssätt tas fram med mer samverkan.

Ett större fokus på förebyggande arbete för att hjälpa medborgaren till självständighet så länge som möjligt, till exempel genom digitala lösningar, hjälpmedel och öppna verksamheter. Användning av välfärdsteknik ska öka och en arbetsgrupp är tillsatt för detta.

Myndighetsnämnden

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse per sista augusti om cirka 1 mnkr vilket främst beror på lägre bygglovsintäkter än budgeterat. Vakanser och sjukskrivningar under perioden har resulterat i lägre personalkostnader vilket väger upp det negativa resultatet till viss del. Jämfört mot utfallet samma period föregående år är intäkterna något högre samtidigt som kostnaderna är cirka 1 mnkr högre, vilket främst förklaras av högre personalkostnader.

För helåret prognostiseras en negativ avvikelse om cirka 2 mnkr vilket framför allt förklaras av lägre intäkter avseende bygglov.

Åtgärder vid underskott

Nämnden kommer att utvärdera vid pensionsavgångar, föräldraledigheter eller andra avslut för att se om det är möjligt att nyttja personalresurser mellan avdelningar i stället för nyrekrytering. För att anpassa efter konjunkturläget på byggsidan kommer det under 2024 inte ske nyrekrytering för samtliga tjänster med planerade pensionsavgångar.

Översyn av taxan enligt plan- och bygglagen (2010:900) samt taxan för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område har påbörjats och kan på sikt inbringa mer intäkter. Inom nämnden kommer utvärdering av köp av konsulttjänster att ske och därmed anpassa tillsynsplanerna för att klara verksamheten med befintlig personal.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett negativt resultat om 13 mnkr per sista augusti. Främsta förklaringen till det negativa resultatet är lägre intäkter än budgeterat för det nya badhuset då fler barn, som badar gratis, besöker badhuset än vad som ursprungligen kalkylerats. Mindre andel betalande gäster kan också bero på effekten av rådande inflation. Badhusets totala intäktstapp jämfört med budget per sista augusti uppgår till 50 procent.

Resterande negativa avvikelse mellan utfall och budget förklaras huvudsakligen av höga underhålls- och reparationskostnader på flertalet fritidsanläggningar vars effekt dämpas av erhållet statligt elstöd, framför allt knutet till Lugnetanläggningen, liksom ej återbesatta vakanser.

Jämfört med samma period föregående år har intäkterna ökat drygt 20 mnkr, varav cirka 4 mnkr går att härleda till det nya badhuset och resterande del avser i princip ökning av budgetramen. Kostnaderna är cirka 30 mnkr högre där cirka 24 mnkr kan härledas till det nya badhuset.

För helåret prognostiseras ett underskott om drygt 6 mnkr, varav cirka 10 mnkr i uteblivna budgeterade intäkter är hänförligt till det nya badhuset. Årsprognosen är svårbedömd och bygger på ett antagande om att intäktstappet mattas av resterande del av året. Detta till följd av att de aktiviteter som planerats och kalkylerats för, men som hittills inte kommit i gång, bedöms kunna starta enligt plan och därmed öka antalet betalande besökare såväl på relaxen som badhuset i övrigt.

Flertalet vakanser inom förvaltningen som inte återbesätts och erhållet statligt elstöd dämpar effekten av badhusets bedömda underskott liksom att förvaltningens hela buffert på 1,5 mnkr nyttjas.

Åtgärder vid underskott

Nämnden följer nogsamt utvecklingen på badhuset och för att parera för underskottet har förvaltningen vidtagit ett antal besparingsåtgärder som till största delen sammanfattas av ej återbesättning av vakanta tjänster liksom minskat köp av städtjänster.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden redovisar en positiv budgetavvikelse om cirka 8 mnkr per sista augusti, exklusive exploateringsverksamheten. Intäkterna avviker positivt mot budget med cirka 3 mnkr vilket främst förklaras av sålda tjänster åt interna och externa parter. Kostnaderna avviker positivt mot budget med cirka 5 mnkr. Lägre personalkostnader med cirka 4 mnkr förklaras av att det varit svårt att rekrytera personal med specialkompetens inom hållbarhet och planering samtidigt som återbesättning av tjänster vid pension och föräldraledighet inte skett, med tanke på kommande års ekonomiska förutsättningar. Resterande avvikelser förklaras av högre kapitalkostnader och lägre övriga kostnader i form av konsulttjänster.

Exploateringsverksamheten avviker negativt mot budget per sista augusti med cirka 11 mnkr. Exploateringsintäkterna för perioden är cirka 14 mkr lägre än budget och förklaras framför allt av rådande konjunktur och att det för tillfället råder stiltje på fastighetsmarknaden. Ännu ej aktiverade och färdigställda projekt medför att kostnaderna avviker positivt mot budget med cirka 3 mkr för perioden.

Jämfört med samma period föregående år, exklusive exploateringsverksamheten, är intäkterna cirka 26 mnkr högre vilket främst förklaras av en ökad budgetram. Kostnaderna är cirka 18 mnkr högre jämfört med föregående år vilket främst förklaras av köp av entreprenadtjänster, där kostnadsutvecklingen har påverkats av omvärldsläget. Personalkostnaderna är cirka 5 mnkr högre vilket förklaras av resursförstärkning inom översiktsplanering, detaljplaner, trafikplanering och exploatering. Exploateringsverksamhetens intäkter avviker drygt 13 mnkr jämfört mot samma period föregående år och förklaras främst av uteblivna exploateringsintäkter i år.

För helåret prognostiserar nämnden en negativ avvikelse mot budget om cirka 26 mnkr. Exploateringsverksamheten prognostiseras avvika mot budget med drygt 26 mnkr, medan övrig verksamhet prognostiserar ett mindre överskott. Överskottet förklaras främst av lägre personalkostnader med drygt 3 mnkr samtidigt som köp av huvudverksamhet och kapitalkostnaderna avviker negativt mot årsbudget. Prognostiserad negativ avvikelse avseende exploatering förklaras av rådande konjunkturläge och ett allmänt stopp i bygg- och fastighetsbranschen.

Åtgärder vid underskott

Gällande exploateringsintäkter råder nämnden inte över konjunkturläget som uppstått samt det förändrade läget på räntemarknaden som just nu hämmar bostadsbyggandet och den kris som pågår inom byggbolagen. Nämnden kommer att utvärdera behovet av konsulter för att minimera kostnader. Nämnden kommer också att se över möjlig investeringshastighet närmaste tiden för att klara av att hantera de tillkommande driftskostnaderna i närtid.

Före sommaren infördes rutinen att alltid utvärdera vid pensionsavgångar, föräldraledigheter eller andra avslut för att se om det är möjligt att nyttja personalresurser mellan avdelningar i stället för att nyrekrytera. Detta kommer att fortgå under hösten och under kommande år.

Barn- och utbildningsnämnden

Nämnden redovisar en negativ avvikelse per sista augusti om cirka 6 mnkr. Intäkterna avviker positivt mot budget med cirka 17 mnkr vilka huvudsakligen återfinns inom övriga intäkter. Avvikelsen om cirka 5 mnkr inom taxor och avgifter förklaras främst av barnomsorgsavgifterna med både ökade avgifter såväl som fler barn i verksamheterna än budgeterat. Bidrag avviker med drygt 11 mnkr och förklaras framför allt av statsbidrag från Migrationsverket. Delar av detta återfinns inom skolverksamheten och i huvudsak för ersättning för barn/elever från Ukraina, men en större del återfinns inom barn- och familjeverksamheten och avser retroaktiv ersättning för uppkomna kostnader för ensamkommande flyktingar.

Kostnaderna avviker negativt med drygt 22 mnkr, där cirka 22 mnkr består av köp av huvudverksamhet. Detta förklaras främst av barn- och familjeverksamheten där antal orosanmälningar och inledda utredningar per sista augusti uppvisar rekordnoteringar, vilket till viss del är kopplat till lägre personalkostnader inom samma verksamhet. Totalt sett är nämndens personalkostnader i princip i balans med budget, men barn- och familjeverksamheten redovisar ett överskott om drygt 8 mnkr medan skolverksamheten redovisar ett underskott på ungefär samma nivå. Den förstnämnda har såväl rekryteringsproblematik som låg andel egna familjehem, vilka arvoderas, vilket således ökar kostnaderna för köp av huvudverksamhet.

Jämfört med samma period föregående år är intäkterna drygt 45 mnkr högre och förklaras framför allt av en ökad budgetram medan kostnaderna är drygt 61 mnkr högre jämfört mot föregående år. Drygt 42 mnkr av de högre kostnaderna förklaras av personalkostnader, cirka 8 mnkr av högre lokalkostnader och drygt 9 mnkr av övriga kostnader. Sedan årsskiftet inkluderas barn- och familjeverksamheten i nämnden.

För helåret prognostiserar nämnden en negativ avvikelse mot budget om drygt 39 mnkr. Intäkterna avviker positivt mot budget med cirka 27 mnkr och förklaras främst av taxor och avgifter samt bidrag. De ökade barnomsorgsavgifterna beräknas på helåret resultera i cirka 7 mnkr i ökade intäkter. Bidrag bedöms avvika positivt med drygt 17 mnkr och förklaras främst av statsbidrag och övriga driftbidrag. Bland annat statsbidrag från Skolverket för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan, statsbidrag från Migrationsverket för elever i skolverksamheten från Ukraina samt ersättning för ensamkommande flyktingar inom barn- och familjeverksamheten.

Kostnaderna prognostiseras avvika med drygt 66 mnkr jämfört med budget och förklaras främst av högre kostnader för köp av huvudverksamhet. Större delen avser köp inom barn- och familjeverksamheten och resterande del avser skolverksamheten. Bland annat är det en ökning avseende tilläggsbelopp till fristående enheter, som förväntas ge en kostnadsökning under hösten och vintern. Ökade personalkostnader inom skolverksamheten förklaras framför allt av att grundskolan förväntas få ett ökat antal elever under hösten. Samtidigt beräknas barn- och familjeverksamheten ge kostnadsminskningar i personalkostnaderna. Inom övriga kostnader är det bland annat en ökad kostnad gentemot bemanningscenter för nyttjade tjänster.

Åtgärder vid underskott

Nämnden beslutade i maj om ett antal punkter för att nå en budget i balans. Flera av dessa åtgärder beräknas ge en tydlig effekt nästkommande år, förutsatt att beslut fattas enligt plan under 2023. Bland annat ska möjligheten att utveckla HVB-hemmet Bubo till ett regionalt hem, att från och med 1 oktober helt upphöra med köp av konsultverksamhet, att införa en digital tjänst för orosanmälan samt att ta fram beslutsunderlag/utreda förutsättningar för fortsatt verksamhet inom olika förskolor.

Arbetslivs- och socialnämnden

Nämnden redovisar per sista augusti en positiv avvikelse mot budget om drygt 5 mnkr. Intäkterna avviker positivt med drygt 9 mnkr vilket främst förklaras av högre intäkter gällande bidrag. Statsbidrag från Migrationsverket avviker positivt med cirka 6 mnkr då bland annat inkomna bidrag för återsökningar gjorda 2022 inte tagits med i budget. Utbetalda schablonintäkter från Migrationsverket överstiger budget då dessa baseras på antalet flyktingar som vistas i kommunen, vilket är svårt att prognosticera. Inför 2023 hade en reservation om drygt 3 mnkr gjorts för att täcka ett eventuellt återkrav för statsbidrag till Skolverket. Återkravet blev betydligt lägre vilket bidrar till den positiva avvikelsen mot budget. Nämnden har under perioden fokuserat mycket på subventionerade anställningar, vilket bidragit till en högre ersättning från Arbetsförmedlingen om drygt 1 mnkr jämfört med budget.

Kostnaderna avviker negativt mot budget med cirka 4 mnkr. Detta förklaras främst av högre kostnader för köp av huvudverksamhet med en avvikelse om cirka 7 mnkr och av en positiv avvikelse avseende personalkostnader om cirka 4 mnkr. Avvikelsen avseende personalkostnader beror framför allt på vakanser och sjukskrivningar medan avvikelsen inom köp av huvudverksamhet främst förklaras av missbruksverksamhetens köp av externa HVB-hemsplaceringar samt extern köpta boendeplaceringar inom verksamheten våld i nära relationer.

Jämfört med samma period föregående år är intäkterna cirka 11 mnkr högre och kostnaderna cirka 11 mnkr lägre. Högre intäkter förklaras främst av högre bidrag, bland annat statsbidrag från Migrationsverket och Skolverket samt ersättning från arbetsförmedlingen. Utbetalt ekonomiskt bistånd är drygt 2 mnkr lägre jämfört mot föregående år. Högre kostnader förklaras främst av köpta vårdplatser inom missbruksvården. En reservering om drygt 4 mnkr har skett för köp av huvudverksamhet för att täcka ett eventuellt återkrav från Skolverket under 2024. Denna reservering gjordes inte under motsvarande period föregående år för 2023.

Nämnden prognostiserar en negativ avvikelse mot årsbudget om drygt 4 mnkr. Intäkterna prognostiseras överstiga budget med cirka 6 mnkr och förklaras framför allt av statsbidrag från Migrationsverket. Dels för inkomna bidrag för återsökningar gjorda under 2022 om cirka 3 mnkr som ej budgeterats, dels för hanteringen av flyktingar från Ukraina som beräknas bli cirka 3 mnkr högre än budgeterat. Kostnaderna prognostiseras avvika negativt mot budget med cirka 10 mnkr. Köp av huvudverksamhet står för drygt 9 mnkr av avvikelsen och förklaras främst av kostnader för extern HVB-hemsvård. Främst på grund av längre placeringar med hög dygnskostnad. Även externt köpta boendeplaceringar för verksamheten våld i nära relationer prognostiseras överstiga budget på grund av fler längre och dyra placeringar.

Åtgärder vid underskott

Fortsatt utveckling av arbetet med att bistå fler våldsutsatta till stadigvarande boende för att förkorta vistelsetiden på skyddade boenden. Samverkan med Omvårdnadsnämnden avseende boende för personer med missbruk/beroende som även har omvårdnadsbehov utifrån medicinska och somatiska skäl. Anpassning av egna behandlingsinsatser utifrån målgruppens behov samt säkerställa grundbemanningen inom boendestöd, stödboenden och kvinnofridsboende för att undvika högre kostnader för externt köpta platser.

Restriktivitet gällande nyanställningar ska gälla inom nämnden. Visstidsanställningar förlängs inte på Lugnet och subventionerade anställningar på arbetsmarknadsenheten får ett begränsat utrymme under hösten.

Vuxenutbildningen behöver synliggöras mera med bland annat marknadsföringsinsatser internt och externt för att få fler studerande att välja yrkesutbildningar. Detta är även ett led i arbetet med att sänka kostnaderna för försörjningsstöd och att få fler folk i egen försörjning.

En viktig del för att få en budget i balans är fortsatt arbete med de administrativa processerna för att säkerställa att nämnden arbetar med rätt saker, har möjlighet att utvecklas och arbeta effektivt.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelseförvaltningen

Per sista augusti redovisas en positiv avvikelse mot budget om drygt 12 mnkr. Intäkterna avviker negativt med cirka 2 miljoner kronor, främst beroende på den obalans i budget som finns hos personalkontoret där vissa tjänster inte når full kostnadstäckning. Kostnaderna avviker positivt mot budget med drygt 14 mnkr. Cirka 5 mnkr avser lägre personalkostnader på grund av svårigheter att tillsätta vakanser inom främst IT-kontoret samt en restriktiv tillsättning av vakanser inom övriga kontor. Avvikelsen avseende övriga kostnader om drygt 9 miljoner kronor beror främst på att vissa resurser för planerade insatser ännu inte tagits i anspråk, såsom digitaliseringsåtgärder och bredbandsstöd samt underhåll inom projektet Korsnäsdammen. Dessa resurser kommer att brukas under hösten.

Jämfört med samma period föregående år är intäkterna cirka 10 mnkr högre och kostnaderna drygt 4 mnkr lägre. Cirka 9 mnkr av intäkterna förklaras av utökad budgettram. Lägre kostnader förklaras främst av effekter från den ekonomiöversyn som gjorts på IT-kontoret och en förbättrad resursplanering av olika utvecklingsprojekt.

För helåret prognostiseras en positiv avvikelse mot budget om 1 mnkr. Personalkontoret avviker negativt med cirka 2 mnkr på grund av den obalans i budget som följde av fördyringar i samband med bytet av personalsystem. Övriga kontor avviker positivt beroende på vakanser och ej brukade medel för Korsnäsdammen.

Kommundirektören

Kommundirektören redovisar för perioden en positiv avvikelse mot budget om cirka 1 mnkr, främst på grund av ej nyttjade verksamhetsmedel för kommundirektören såväl som inom målarbetet. Positiv prognosavvikelse om drygt 1 mnkr baseras på ett restriktivt resursanvändande där budgeterade verksamhetsmedel för kommundirektören och målarbete inte kommer att nyttjas till fullo under året.

Ej förvaltningsanknuten verksamhet

Per sista augusti redovisas en positiv avvikelse mot budget om cirka 1 mnkr, vilket främst förklaras av överskott inom kollektivtrafiken. Delvis beror det på lägre kostnader för skolskjutsar gällande särskolan och delvis på färre antal resor med riksfärdtjänst.

För helåret prognostiseras en negativ avvikelse om cirka 2 mnkr jämfört mot budget. Avvikelsen förklaras främst av ökade kostnader för skolresor och till viss del av kostnader för färdtjänstresor inom kollektivtrafiken.

Beslutsorgan

Per sista augusti redovisas en positiv avvikelse mot budget om cirka 21 mnkr vilket främst beror på att tilldelade medel inte har nyttjats ännu.

För helåret prognostiseras en positiv avvikelse om drygt 25 mnkr vilket baseras på att reserven för oförutsedda händelser inte kommer att nyttjas fullt ut samt att medel för Agenda 2030 ej kommer att nyttjas helt. Kommunstyrelsens reserv för oförutsedda händelser har enligt beslut reserverats till omfördelning av medel för riktade insatser till föreningar och till kommunens verksamhet med anledning av höga elkostnader.

Serviceämnden

Nämnden redovisar per sista augusti en negativ avvikelse mot budget om cirka 14 mnkr. Intäkter avviker positivt mot budget med cirka 17 mnkr och förklaras främst av ej budgeterat elstöd om drygt 10 mnkr samt av tillkommande hyresintäkter om cirka 7 mnkr, vilket till viss del återspeglas i kostnader för inhyrda lokaler. Kostnaderna avviker negativt mot budget med drygt 30 mnkr. Lokalhyror avviker med drygt 12 mnkr till följd av högre inhyrning än budgeterat. Kapitalkostnaderna avviker cirka 13 mnkr till följd av bland annat höga etableringskostnader samt anpassning av inhyrda moduler och lokaler med kort avskrivningstid. I övrigt har bland annat kostnad för livsmedel överstigit budget med cirka 4 mnkr på grund av fortsatt hög inflation, kriget i Ukraina samt en svag valuta.

Jämfört med samma period föregående år är intäkterna cirka 62 mnkr högre. Hyresintäkter utgör cirka 40 mnkr av dessa vilket beror på hyresökning, utökad antal kvadratmeter samt ersättning för ökade kostnader om cirka 7 mnkr. Bidrag har ökat med 9 mnkr vilket främst förklaras av elstödet om drygt 10 mnkr. Intäkter för lokalvård har ökat med drygt 6 mnkr till följd av prisuppräkning samt ökat antal kvadratmeter.

Kostnaderna är drygt 70 mnkr högre jämfört med föregående år. Detta förklaras främst av högre kostnader för inhyrda lokaler om cirka 35 mnkr på grund av stora hyresökningar till följd av höjd KPI samt utökning av antal inhyrda kvadratmeter. Personalkostnader är cirka 11 mnkr högre till följd av löneökningar samt viss utökning av personalstyrkan. Kapitalkostnaderna är drygt 9 mnkr högre till följd av nyinvesteringar med kort avskrivningstid. Bland övriga kostnader är framför allt kostnader för media, drygt 7 mnkr högre, vilket till största del beror på ökade priser. Även kostnader för livsmedel är drygt 5 mnkr högre till följd av fortsatt ökade priser.

För helåret prognostiseras en negativ avvikelse mot budget med cirka 12 mnkr. Intäkterna beräknas avvika positivt med drygt 26 mnkr, varav drygt 10 mnkr avser ej budgeterat elstöd och cirka 12 mnkr avser lokalhyror som till största delen kan förklaras av hyresintäkter kopplat till inhyrda evakueringslokaler. Kostnaderna prognostiseras avvika negativt mot budget med drygt 38 mnkr. Negativ avvikelse för lokalkostnader om cirka 15 mnkr beror till största delen på inhyrda moduler samt ökade hyreskostnader kopplat till inflationen. Kapitalkostnaderna beräknas avvika negativt mot budget med cirka 20 mnkr vilket till största delen beror på höga etableringskostnader av moduler med korta hyreskontrakt. Detta genererar höga avskrivningskostnader.

Åtgärder vid underskott

En extern granskning av ekonomisk styrning och uppföljning genomfördes under våren och en åtgärdsplan för identifierade brister har tagits fram. En ny tjänstekatalog som är baserad på självkostnadspris gällande samtliga tjänster som nämnden utför, inklusive uthyrning, ska upprättas. Målet är att den nya tjänstekatalogen ska börja gälla under 2024. En översyn ska även göras av vilka tjänster som ska erbjudas och/eller får efterfrågas av nämnden.

En enklare variant av hyresmodell ska tas fram som baseras på schablonmässigt uttag med avstämning utifrån utfall. Interna effektiviseringar kommer att pågå under året och ge effekt både under 2023 och kommande år. Restriktivitet råder kring nyrekrytering av tjänster. Systematiskt arbetsmiljöarbete för att proaktivt arbeta för en låg sjukfrånvaro. Ett minskat underhåll av fastigheter kommer att ske under hösten. En översyn av nämndens användning och behov av lokaler har pågått under våren. Beslut tas under hösten med förväntad besparingseffekt under 2024.

Investeringsredovisning

De totala investeringarna för kommunen uppgår till cirka 288 mnkr, vilket är cirka 125 mnkr högre jämfört med delåret 2022. Drygt 47,5 procent av årets investeringsbudget är nyttjad efter årets första åtta månader. De största avvikelserna jämfört med budget återfinns hos servicenämnden samt miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Avvikelserna beror framför allt på framskjutna och försenade projekt, men även på uteblivna planerade markinköp. Detsamma gäller de prognostiserade budgetavvikelserna för helåret. Nämndernas utfall jämfört mot budget och prognos beskrivs nedan.

Mer utförlig information om nämndernas ekonomiska utfall återfinns i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

INVESTERINGSREDOVISNING, UTFALL PER 31 AUG OCH ÅRSPROGNOS (belopp i mnkr)	Utfall Investeringsutgifter		Budgetram jan-aug	Budget- avvikelse	Årsprognos Investeringsutgifter		Budgetram jan-dec	Budget- avvikelse
	Innev.år	Fg år	Innev.år	Innev.år	Innev.år	Fg år	Innev.år	Innev.år
Styrelse/nämnd								
Omvårdnadsnämnd	-1,2	-2,6	10,1	8,9	-15,1	-3,5	15,1	0,0
Kultur- och fritidsnämnd	-8,7	-3,2	17,5	8,9	-13,8	-9,1	26,3	12,5
Miljö- & samhällsbyggnadsnämnd	-50,0	-31,5	69,4	19,4	-91,1	-88,7	104,1	13,0
Barn- och utbildningsnämnd	-3,5	-3,2	5,4	1,9	-6,8	-10,2	8,1	1,3
Arbetslivs- och socialnämnd	0,0	-0,1	2,0	2,0	0,0	0,0	3,0	3,0
Kommunstyrelsen*	-36,7	-7,3	31,5	-5,2	-90,0	-26,4	47,2	-42,8
Servicenämnden	-186,9	-115,3	268,0	81,1	-295,2	-188,0	402,0	106,8
Kommunövergripande finansiering	-1,1	0,0						
SUMMA verksamheter investering	-288,1	-163,2	403,8	115,7	-512,0	-325,9	605,7	93,8
- Varav finansiell leasing	-1,1	0,0						
SUMMA investeringar exkl fin. leasing	287,0	163,2						
Investering i immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,0						
Investering i materiella anläggningstillgångar	287,0	163,2						
Investering i finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0						
Kassaflöde från investeringsverksamheten	287,0	163,2						

* Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-15 § 93 om att utöka kommunstyrelsens investeringsbudget för 2023 med 12,3 mnkr, varav 11,7 mnkr för projekt Korsnäsdammen och 0,6 mnkr för beredskapshöjande åtgärder.

Kommunens 10 större investeringsprojekt till och med 2023-08-31

Investeringsprojekten kommenteras i den löpande texten nedan.

(belopp i mnkr)						
Investeringsredovisning, Kommunen	Utgifter sedan projektens start			Varav: årets investeringar		
	Färdigställda projekt	Beslutad/ka Ikylerad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse	Budget	Utfall
Guldstigen förskola, renovering	30,0**	29,3	0,7	22,5	22,1	0,4
Källegården ombyggnation	20,0**	19,3	0,7	4,5	4,6	-0,1
Summa färdigställda projekt	50,0	48,6	1,4	27,0	26,7	0,3
Pågående projekt	Beslutad/ka Ikylerad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse	Budget	Utfall	Avvikelse
Lilla Källviken, etapp 6	15,4	10,4	5,0	15,4	10,4	5,0
Korsnäsdammen, renovering*	176,7*	46,3	30,6	32,6	31,6	1,0
Nya Hälsingårdsskolan, lackbox	5,0**	4,3	0,7	5,0	4,3	0,7
Å-rummet, etapp 2 (inkl. bryggan)	27,3	28,4	-1,1	20,0	21,4	-1,4
Herrhagsgården, ombyggnation	140,0	20,0	120,0	80,0	18,5	61,5
Sundborn, nytt skolområde	237,0	17,4	219,6	95,0	14,1	80,9
Nya Hälsingårdsskolan, ventilation	45,0**	41,5	3,5	10,0	9,8	0,2
Britsarvsskolan, ombyggnation	50,0	44,7	3,5	10,0	32,3	-22,3
Summa pågående projekt	696,4	213,0	483,4	268,0	142,4	125,6
Summa investeringsprojekt	746,4	261,6	484,8	295,0	169,1	125,9

* Kommunfullmäktige beslutade 2023-06-15 om en ökning av investeringsramen 2023 med 11,7 mnkr då kostnaderna ökat på grund av rådande omvärldsläge. Till skillnad från årsbokslutet 2022-12-31 redovisas projektets kalkylerade totalutgift, det vill säga bruttoutgift. Staten bidrar normalt sett med upp till 60 procent av total investeringsutgift.

** Investeringsbudget har omfördelats från andra investeringsprojekt under perioden.

Avvikelse mellan beslutade totalutgifter och beräknade totalutgifter finns för projekt Lilla Källviken, etapp 6. Förklaring till detta återfinns i löpande text.

Offentliga platser, gator och vägar

Ombyggnad av gator, vägar och offentliga platser för ett mer attraktivt och utvecklat Falu kommun.

Projekt Å-rummet, etapp 2 (inkl. bryggan) fortskrider och beräknas färdigställas i oktober. Projektet beräknas överstiga totalbudget med drygt 1,1 mnkr vid projektet slut på grund av fördyringar för anpassningar av höjdskillnader vid gränsen mellan Holmtorget och cirkulationsplatsen vid Klabbbron.

Korsnäsdammen är i behov av renovering och ombyggnation eftersom den dels läcker igenom vatten, dels har ett otillräckligt utflöde. Dammen ägs av Falu kommun och driften sköts av Falu energi och vatten AB. Renovering av Korsnäsdammen fortgår, med beräknat projektavslut hösten 2025. Projektet har försenats sedan projektstarten och projektet är känsligt för yttre påverkan såsom väderlek, till exempel sommarens oväder Hans.

Kommunens exploateringar

Exploateringsverksamhet handlar om att omvandla obebyggd eller glest bebyggd mark till bebyggelse för bostäder och verksamhet. En aktiv exploateringsverksamhet är en viktig förutsättning för kommunens fortsatta tillväxt.

Etapp 6 i Lilla Källviken blev färdigbyggd under sommaren, men inte projektet som helhet. Det som kvarstår att utföra och färdigställa översvämningsskydd, bussgata, planteringar, bullervall, toppbeläggning samt gatuskyltning. Försäljning av byggrätter och småhustomter ska ske med början i september/oktober, vilka tillträds under de kommande åren.

Förskolor och Skolfastigheter

Ny-, och ombyggnationer av förskolor och skolor är ett led i att möta det ökade behovet av ändamålsenliga lokaler.

Renovering av förskolan Guldstigen, i området Nedre Gruvriset, är färdigställd. Verksamheten har flyttat in igen under perioden. Projektet avslutades med ett mindre överskott jämfört mot budget.

Projektet utbyte av lackbox för fordonsprogrammet på Hälsingårdsskolan pågår och beräknas färdigställas under 2023 med ett överskott jämfört mot totalbudget. Ventilationsprojektet i Hälsingårdsskolan, hus a och x, är försenat vilket lett till ett behov av ny projektering av hus a. Trots detta beräknas projektet inte överstiga totalbudget vid projektet slut.

Byggnation av ny skola och förskola i Sundborn pågår och fas 1 i samverkansentreprenaden är färdigställd. Nybyggnationen kommer att innebära en kapacitetsökning både gällande förskole- och grundskoleplatser. Inflyttning i de nya skolorna beräknas bli till höstterminens start 2025.

Projektet ombyggnation av kök och matsal på Britsarvsskolan har utökats med bland annat åtgärder för ventilation, byte av tak samt installation av solpaneler. Investeringsbudget har omfördelats från andra investeringsprojekt i samband med lokalanpassningar.

Omvårdnadsboenden

Nybyggnationer av vård och omsorgsboende ska resultera i trygga och bra miljöer för äldre i framtida vård- och omsorgsboenden. Det blir fler och fler äldre vilket påverkar framtida byggandet av vård och omsorgsboenden. Även behovet att LSS-boenden ökar och nybyggnationer av gruppboenden utförs därav.

Ombyggnation, med bland annat tak, solpaneler och ventilation, av vård- och omsorgsboendet Källegården är färdigställd under perioden. Projektet avslutades med ett mindre överskott jämfört mot budget.

Ombyggnation av Falu kommuns största omvårdnadsboende, Herrhagsgården, fortskrider enligt tidsplan. Senast boendet renoverades var på 90-talet och nu pågår renovering samt ombyggnation i form av bland annat ventilation, belysning, brandskydd, lokalanpassning samt ytskikt.

Kommunkoncernbolagens större investeringar till och med 2023-08-31

(Belopp i mnkr)	Organisation	Beslutad/kalkylerad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse
Färdigställda projekt				
Fastighet Kransen, terrassbjälklag*	Kopparstaden AB	39,0	43,0	-4,0
Sundborn, nyproduktion lägenhetshus**	Kopparstaden AB	54,0	58,0	-4,0
Överföringsledning Bjursås - delaktivering	Falu Energi & Vatten AB	149,2	145,6	3,6
Badhus Lugnet & kontor	Lugnet i Falun AB	357,0	355,1	1,9
(Belopp i mnkr)				
Pågående projekt	Organisation	Beslutad totalutgift	Ack. Utfall	Avvikelse
Byggnation av relaxavdelning, badhus Lugnet	Lugnet i Falun AB	58,8	56,8	2,0
Fördelningsstation datahallsområde	Falu Energi & Vatten AB	145,0	42,1	102,9
Mätarbyte elnät	Falu Energi & Vatten AB	70,0	52,5	17,5
Fordon	Räddningstjänst Dala Mitt	31,1	15,8	15,3

Avvikelser finns mellan beslutade totalutgifter och beräknade totalutgifter avseende projekt terrassbjälklag Kransen samt nyproduktion lägenhetshus i Sundborn.

* Avvikelse beror på tilläggsbeställning av dränering, uppställningsplats för Räddningstjänst samt sophantering.

** Avvikelse beror på ökade materialkostnader och tillkommande markarbeten.